

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลหนองเหล่า

อำเภอวังสามสิบ
จังหวัดอุบลราชธานี

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สถานีพัฒนาที่ดินอุบลราชธานี

045-210526

<http://r04.idd.go.th/ubon/>

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า
อำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี

สถานีพัฒนาที่ดินอุบลราชธานี

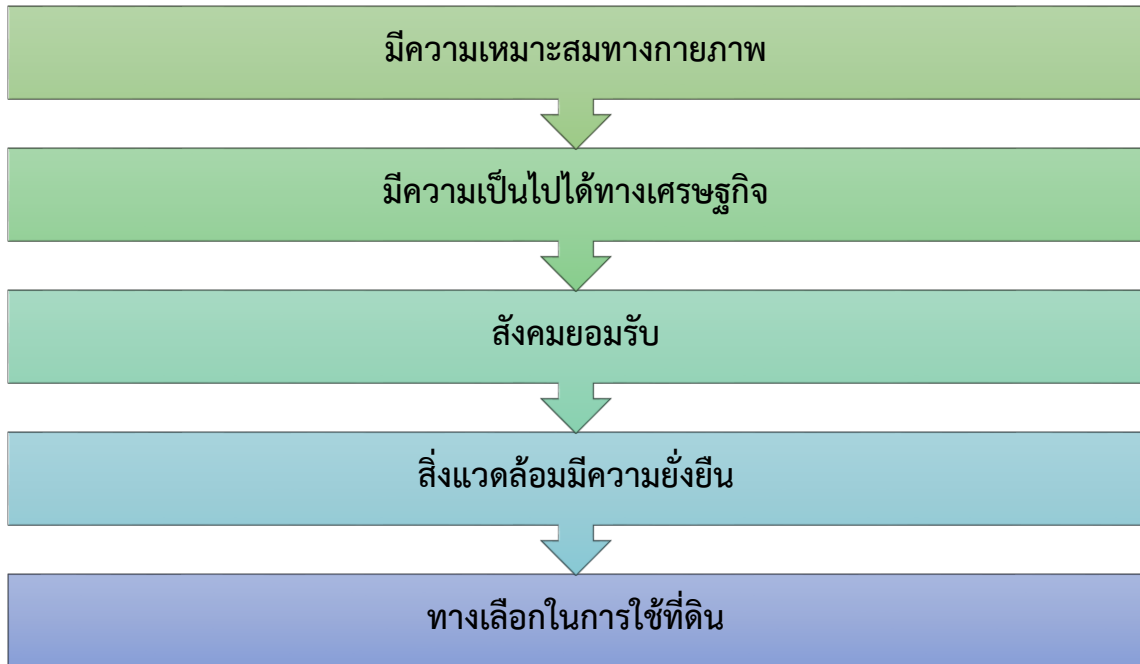
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4

กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้

คณะผู้จัดทำ

กันยายน

2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
สารบัญกรอบ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
1.5 นิยามศัพท์	1-2
1.6 คำสำคัญ	1-5
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์	2-1
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-6
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-10
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-13
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-5
3.3 ทรัพยากรดิน	3-8
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-9
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า	
บทที่ 6	แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	6-1
6.2	นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-2
6.3	การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.4	เขตการใช้ที่ดิน	6-5
6.5	ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-19
6.6	การจัดการความเสี่ยง	6-20
บทที่ 7	การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1	ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2	ตัวชี้วัด	7-1
7.3	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2564	7-1
7.4	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-3
7.5	ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-4
7.6	ระยะเวลาดำเนินการ	7-5
เอกสารอ้างอิง		อ1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2532-2561	2-8
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	2-13
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2561	2-14
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2561	2-15
2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2562	2-17
2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2562	2-20
3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย	3-1
3-2 บ่อบาดาล ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	3-5
3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	3-10
3-4 สมบัติดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	3-11
3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	3-14
4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	4-4
5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	5-6
6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	6-2
6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	6-5
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2564	7-8
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-10
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2563-2567)	7-11

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	2-3
2-2	ความลาดชัน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	2-4
2-3	ภูมิประเทศ ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	2-5
2-4	เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดอุบลราชธานี	2-9
2-5	สมดุลงบของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดอุบลราชธานี	2-10
2-6	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	2-13
2-7	สัดส่วนคร่าวเรือนเกษตร ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	2-15
2-8	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2561	2-21
3-1	ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	3-2
3-2	การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	3-3
3-3	ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	3-4
3-4	ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	3-6
3-5	อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	3-7
3-6	ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	3-12
3-7	ทรัพยากรดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	3-13
3-8	การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	3-15
4-1	โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	4-5
4-2	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	4-8
4-3	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	4-10
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	6-18
6-2	ระบบการปลูกพืชตามแผนตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	6-19
7-1	ลำนน้ำสาขาต่างๆ	7-7

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จ ภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศ ดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี มีผลตอบแทน สูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 กันยายน 2563 - 30 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการ กำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพ การใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจ ที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบประมาณจัดพื้นที่พัฒนาที่ดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“**ที่ดิน**” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“**ที่ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“**ที่ดิน**” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำชั้นบนไคและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่ค้ำจุนการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องจากจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา, 2551: 128)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“การวางแผนการใช้ที่ดิน” หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางการลงทุน แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปราบกฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญ

“ดินดี น้ำสมบูรณ์”

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี มีเนื้อที่ 88.20 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 46,055 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังรูปที่ 2-1

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ติดต่อดำบลหนองฮาง ตำบลม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

ทิศใต้ ติดต่อกับ ติดต่อดำบลหนองซอน อำเภอม่วงสามสิบและตำบลหัวดอน อำเภอลืออำนาจ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ติดต่อดำบลโพธิ์แพ่ง อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ติดต่อดำบลก่อเอ้ ตำบลหนองเหล่า อำเภอลืออำนาจ

ตำบลหนองเหล่ามีถนนสายหลัก คือ ทางหลวงชนบทหมายเลข อบ 2014 ทางหลวงชนบทหมายเลข อบ 2413 บนถนนเชิงเนิน – ม่วงสามสิบ (สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม, 2559)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 15 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านหนองเหล่า

หมู่ที่ 2 บ้านดอนแดงใหญ่

หมู่ที่ 3 บ้านหนองหล่ม

หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งใต้

หมู่ที่ 5 บ้านยางธาตุ

หมู่ที่ 6 บ้านโพธิ์เมืองมะทัน

หมู่ที่ 7 บ้านเดือยไก่อ

หมู่ที่ 8 บ้านหนองไม้ตาย

หมู่ที่ 9 บ้านหนองคู

หมู่ที่ 10 บ้านดอนแดงน้อย

หมู่ที่ 11 บ้านหนองเหล่า

หมู่ที่ 12 บ้านวังมน นายคำพัน

หมู่ที่ 13 บ้านหนองแคน

หมู่ที่ 14 บ้านโพธิ์เมืองมะทัน

หมู่ที่ 15 บ้านหนองหล่ม

(คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลหนองเหล่า, 2563)

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

ตำบลหนองเหล่า ตั้งชื่อตามสภาพภูมิประเทศเพราะมีหนองน้ำซึ่งตลอดปีเป็นจำนวนมาก และมีป่ารอบบริเวณหนองน้ำและลำเซบาย มีชาวบ้านไม่ทราบสาเหตุเข้ามาทำไร่อ้อย เมื่อเลิกจากทำไร่อ้อย ก็ทำนา ป่ารอบหนองน้ำไม่ค่อยหนาทึบ ชาวบ้านจึงเรียกว่า "เหล่า" ตามภาษาท้องถิ่นจึงเรียกว่า "หนอง

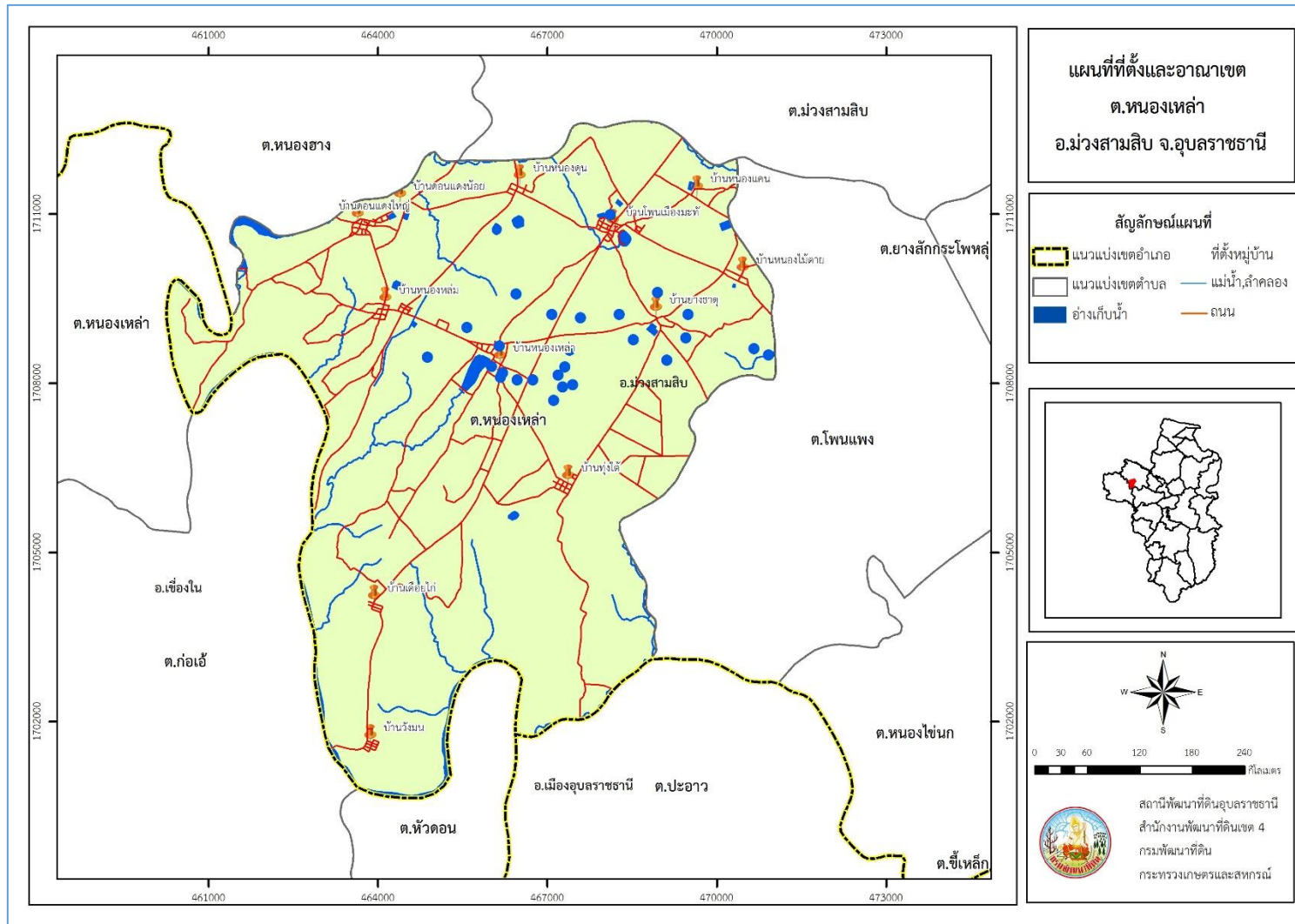
เหล่า" ตำบลได้ตั้งขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ.2387 แต่ไม่มีหลักฐานชัดเจน โดยชาวบ้านที่อพยพมาตั้งหมู่บ้าน ขยายไปเป็นตำบล จะมีสำเนียงพูดเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง พื้นที่ตั้งหมู่บ้านจะมีหนองน้ำและป่ารอบ ๆ หมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ จึงได้ตั้งชื่อว่า "ตำบลหนองเหล่า" มาจนปัจจุบัน (คณะกรรมการพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองเหล่า, 2563)

2.4 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบสูงและที่ดอน เป็นที่ไร่ที่นา มีลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติคือ ป่าสีสุก มีลำเขาบายติดต่อเขตพื้นที่ ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักในการทำเกษตรและมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญๆ ในพื้นที่ เช่น ห้วยน้ำต้อน, ห้วยหนองแวง, ห้วยหนองใหญ่, ห้วยหนองแซ้, ห้วยหนองโดน, หนองหัวลิง, หนองบักดอ ฯลฯ เป็นต้น (รูปที่ 2-2 และรูปที่ 2-3)

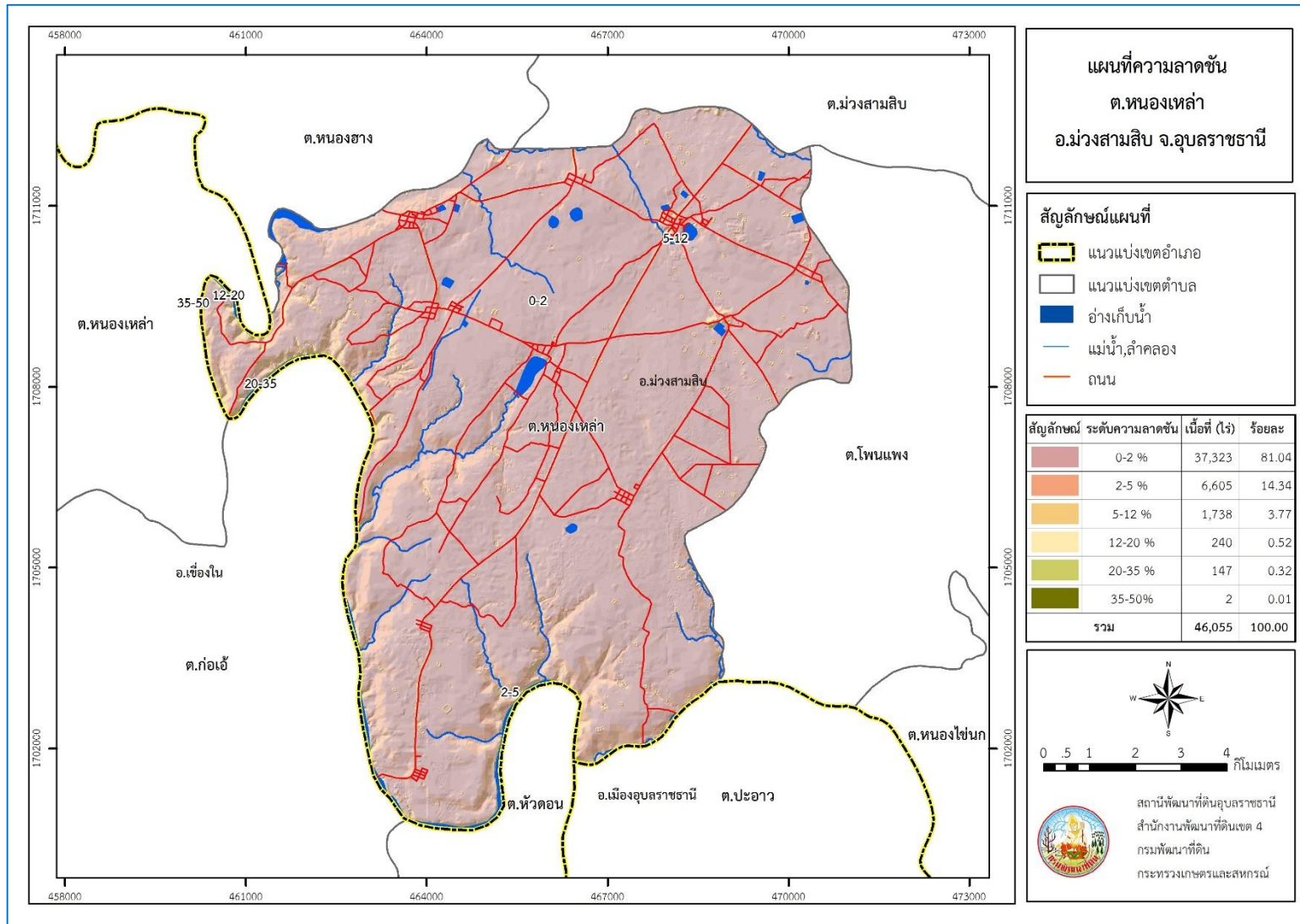
แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

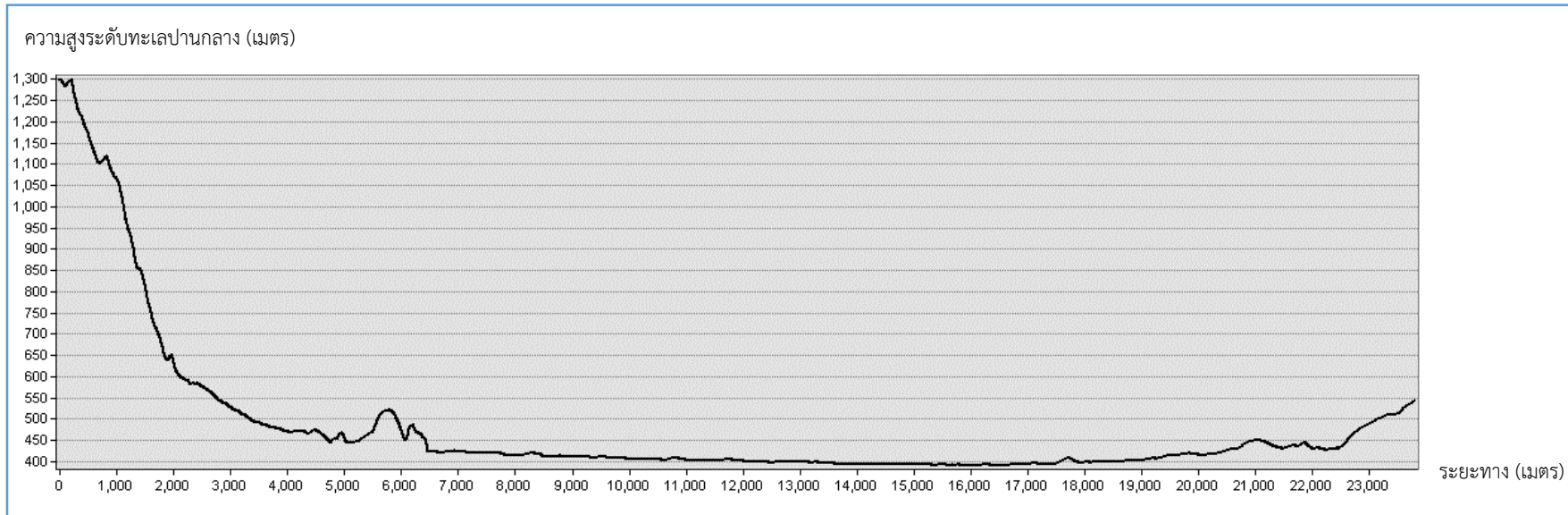
แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 2-3 ภูมิประเทศ ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดอุบลราชธานี มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาพอากาศทั่วไป

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดอุบลราชธานี ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทยตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย ทำให้จังหวัดอุบลราชธานีมีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดอุบลราชธานี พิจารณาตามลักษณะของลมฟ้าอากาศของประเทศไทย สามารถแบ่งออก

ได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้ง โดยมีอากาศหนาวจัดในบางวันและเดือนที่มีอากาศหนาวมากที่สุดจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่แผ่ลงปกคลุมประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย

ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นที่มีอากาศร้อนอบอ้าวโดยทั่วไป โดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี

ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอาความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย ประกอบกับในช่วงดังกล่าวร่องความกดอากาศต่ำที่พาดอยู่บริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้อากาศเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือน

สิงหาคมเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกหนาแน่นมากที่สุดในรอบปี แต่อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยดังกล่าวที่ทำให้มี

ฝนตกชุก

แล้วยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้หรือเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย

2.5.3 อุณหภูมิ

เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดอุบลราชธานีส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงและมีเทือกเขา สลับซับซ้อน ทำให้อากาศค่อนข้างร้อนอบอ้าวในช่วงฤดูร้อน และในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศค่อนข้าง หนาวเย็น โดยอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 27.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.1 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.0 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุด ใน รอบปี ซึ่งเคยวัดอุณหภูมิสูงสุดได้ 42.6 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2559 ส่วนในช่วงฤดู หนาวจะมีอากาศหนาวที่สุดในเดือนมกราคมวัดอุณหภูมิต่ำที่สุดได้ 6.7 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2518 (ที่สถานีอุตุนิยมวิทยาเกษตรอุบลราชธานี)

2.5.4 ฝน

โดยพื้นที่บริเวณทางตอนเหนือต่อเนื่องถึงพื้นที่ทางด้านตะวันออกของจังหวัดเป็นบริเวณที่มีฝน ตกชุกมากกว่าบริเวณอื่น ๆ ซึ่งปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปีของจังหวัดอุบลราชธานีอยู่ระหว่าง 1,600 - 1,800 มิลลิเมตร โดยเฉพาะพื้นที่ทางด้านตะวันออกของจังหวัด ส่วนพื้นที่ทางด้านตะวันตกของจังหวัด เป็นบริเวณที่มีฝนน้อย ปริมาณฝนส่วนใหญ่ต่ำกว่า 1,500 มิลลิเมตร โดยเฉพาะบริเวณอำเภอเขื่อนใน และวารินชำราบ สำหรับปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปีของจังหวัดอุบลราชธานี 1,581.7 มิลลิเมตร และมี จำนวนวันที่ฝนตก 120 วัน โดยเดือนสิงหาคมเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุดในรอบปี มีปริมาณฝน เฉลี่ย 303.3 มิลลิเมตร และมีฝนตก 21 วัน ปริมาณฝนมากที่สุดใน 24 ชั่วโมง วัดได้ 254.3 มิลลิเมตร เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2530 (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2560, 2562)

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2562) ณ สถานีตรวจอากาศอุบลราชธานี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจน ช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคาย ระบายน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจาก ผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่ม ตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนธันวาคม ในช่วงนี้อาจช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ ซึ่งเป็นช่วงที่ค่าปริมาณ น้ำฝนมากกว่าค่าการคายระเหยและการคายน้ำของพืชจากผิวดิน ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึง ต้นเดือนพฤศจิกายน และอาจเกิดภาวะน้ำท่วมทำให้พืชเสียหายได้ในช่วงประมาณเดือนสิงหาคมถึง เดือนกันยายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจจะเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่ต้นเดือนธันวาคมถึงปลายเดือนมีนาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-4 ถึง รูปที่ 2-5)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2532-2562

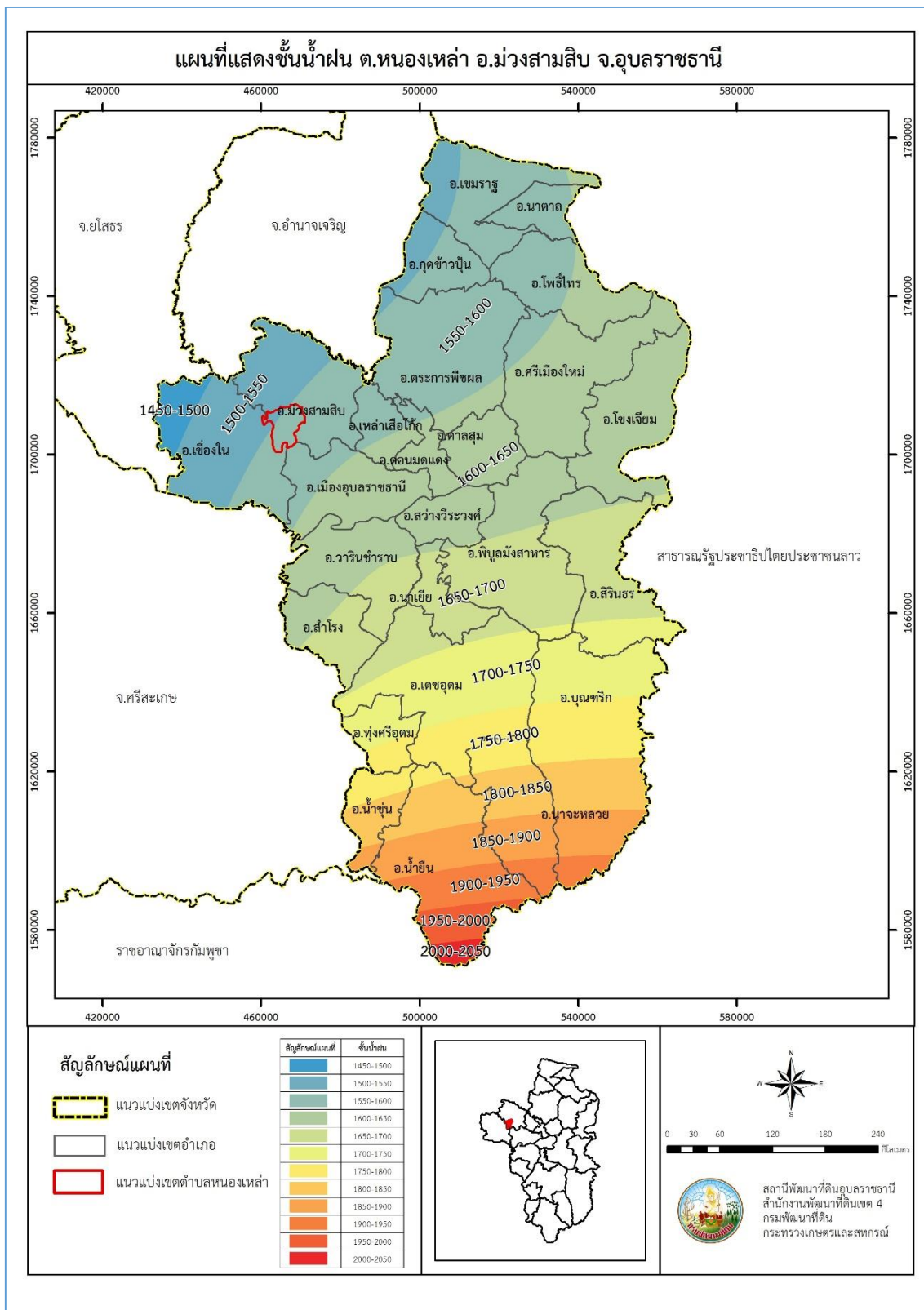
เดือน	อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวนวัน ฝนตก (วัน)	ปริมาณ ฝนใช้การ* (มม.)	การระเหย และการคายน้ำ อ้างอิง* (มม.)
ม.ค.	18.1	32.1	24.5	65.0	3.7	0.9	94.6	3.7
ก.พ.	20.1	34.1	26.5	63.0	14.1	1.8	100.5	13.8
มี.ค.	22.9	35.8	28.9	63.0	30.6	4.5	124.6	29.1
เม.ย.	24.6	36.6	30.1	66.0	81.9	7.0	134.1	71.2
พ.ค.	24.8	35.1	29.3	74.0	224.0	15.6	133.0	143.7
มิ.ย.	24.9	33.7	28.6	78.0	241.3	17.7	113.4	148.1
ก.ค.	24.5	32.6	28.0	80.0	298.1	19.6	111.0	154.8
ส.ค.	24.4	32.2	27.8	81.0	287.9	21.1	107.9	153.8
ก.ย.	24.1	32.0	27.5	82.0	310.5	19.8	102.0	156.1
ต.ค.	22.8	32.3	27.1	76.0	109.5	9.9	108.2	90.3
พ.ย.	20.9	32.1	26.0	71.0	24.5	3.2	97.8	23.5
ธ.ค.	18.7	31.2	24.3	67.0	5.3	0.9	89.6	5.3
เฉลี่ย	22.6	33.3	27.4	72.2	-	-	-	-
					1,631.4	122.0	1316.6	993.4

หมายเหตุ: * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

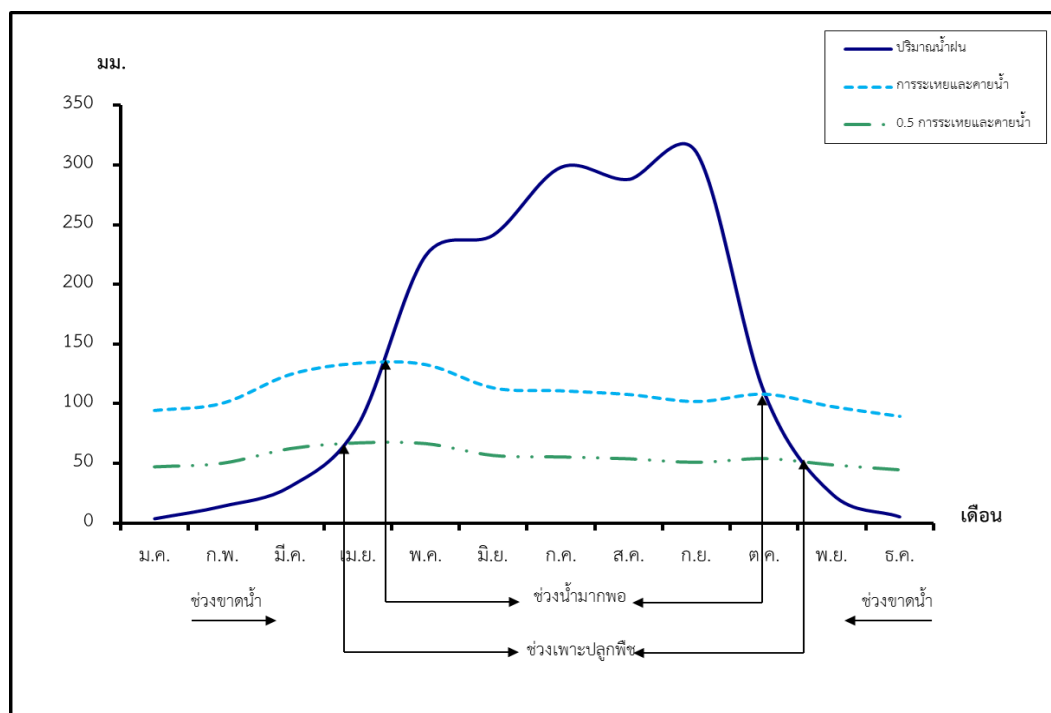
ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 2-4 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดอุบลราชธานี

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,176 ไร่ หรือร้อยละ 2.55 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 36,577 ไร่ หรือร้อยละ 79.42 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
  - 2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 28,462 ไร่ หรือร้อยละ 62.23 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาไร่ นาข้าว
  - 2.2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 4,397 ไร่ หรือร้อยละ 9.55 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่ร้าง มันสำปะหลัง อ้อย พริก
  - 2.3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 3,216 ไร่ หรือร้อยละ 6.98 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม ไม้ยืนต้นผสม ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส
  - 2.4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 62 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม ไม้ผลผสม มะพร้าว มะม่วง พุทรา ลำไย แก้วมังกร
  - 2.5) พืชสวน มีเนื้อที่ 239 ไร่ หรือร้อยละ 0.52 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก
  - 2.6) ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ โรงเรือนเลี้ยงสุกร

- 3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 5,871 ไร่ หรือร้อยละ 12.75 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู ป่าผลัดใบสมบูรณ์ ป่าปลูกสมบูรณ์
- 4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 945 ไร่ หรือร้อยละ 2.05 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา และคลองชลประทาน
- 5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,486 ไร่ หรือร้อยละ 3.23 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า บ่อลูกรัง บ่อดิน พื้นที่ถม (ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-6)

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,176	2.55
A	พื้นที่เกษตรกรรม	36,577	79.42
A100	นาร้าง	38	0.08
A101	นาข้าว	28,424	61.72
A101+A202	นาข้าว+ข้าวโพด	30	0.07
A101+A225	นาข้าว+พริก	162	0.35
A101+A502	นาข้าว+พืชผัก	4	0.01
A200	ไร่อ้อย	11	0.02
A203	อ้อย	956	2.08
A204	มันสำปะหลัง	1,410	3.06
A229	พริก	2,020	4.39
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	2	0.00
A302	ยางพารา	1,208	2.62
A303	ปาล์มน้ำมัน	147	0.32
A304	ยูคาลิปตัส	1,859	4.04
A303	ปาล์มน้ำมัน	326	0.52
A404	ไม้ผลผสม	11	0.02
A405	มะพร้าว	2	0.00
A407	มะม่วง	16	0.02
A409	พุทรา	3	0.01

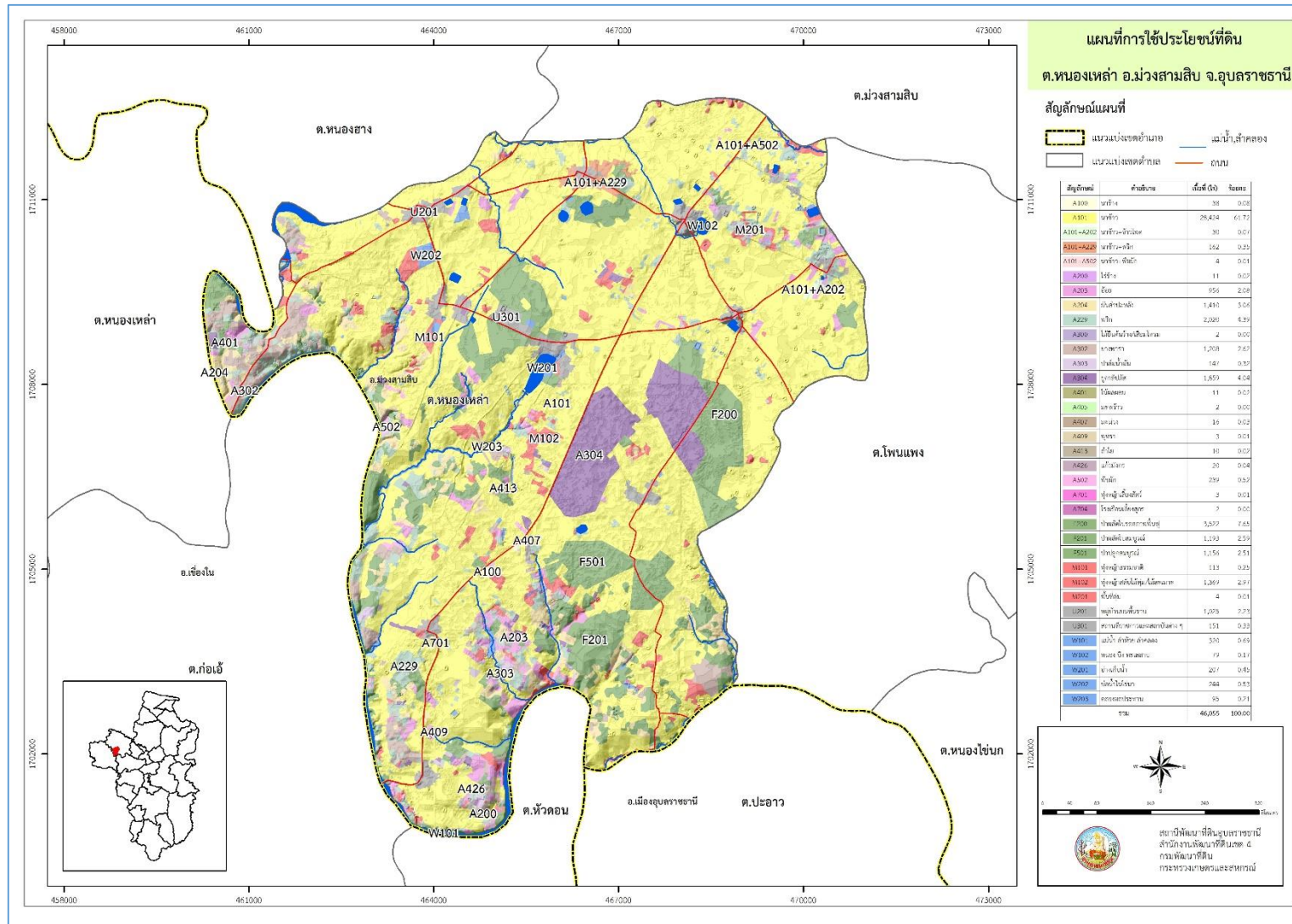
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A413	ลำไย	10	0.02
A426	แก้วมังกร	11	0.02
A502	พืชผัก	239	0.52
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	3	0.01
A704	โรงเรียนเลี้ยงสุกร	2	0.00
F	พื้นที่ป่าไม้	5,871	12.75
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	3,522	7.65
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	1,193	2.59
F501	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	1,156	2.51
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,486	3.23
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	113	0.25
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	1,369	2.97
M201	พื้นที่ลุ่ม	4	0.01
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	945	2.05
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		46,055	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 2-6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2563 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลหนองเหล่า มีประชากรรวม 7,423 คน แยกเป็นชาย 3,682 คน เป็นหญิง 3,741 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 11.41 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,544 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 872 ครัวเรือน หรือร้อยละ 55.00 เป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 672 ครัวเรือน หรือร้อยละ 45.00 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4 และรูปที่ 2-7

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2563

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลหนองเหล่า	1,544	3,682	3,741	7,423
หมู่ที่ 1 บ้านหนองเหล่า	83	173	172	345
หมู่ที่ 2 บ้านดอนแดงใหญ่	203	541	351	1,086
หมู่ที่ 3 บ้านหนองหล่ม	58	154	141	295
หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งใต้	124	347	330	677
หมู่ที่ 5 บ้านยางธาตุ	41	88	94	182
หมู่ที่ 6 บ้านโพนเมืองมะทัน	213	463	496	959
หมู่ที่ 7 บ้านเตี้ยไก่อ	96	241	245	486
หมู่ที่ 8 บ้านหนองไม้ตาย	30	90	83	173
หมู่ที่ 9 บ้านหนองคูน	75	192	177	369
หมู่ที่ 10 บ้านดอนแดงน้อย	73	183	206	389
หมู่ที่ 11 บ้านหนองเหล่า	136	302	286	588
หมู่ที่ 12 บ้านวังมน	97	193	226	419
หมู่ที่ 13 บ้านหนองแคน	80	166	188	354
หมู่ที่ 14 บ้านโพนเมืองมะทัน	144	342	312	654
หมู่ที่ 15 บ้านหนองหล่ม	91	207	240	447

ที่มา : กรมการปกครอง (2563)

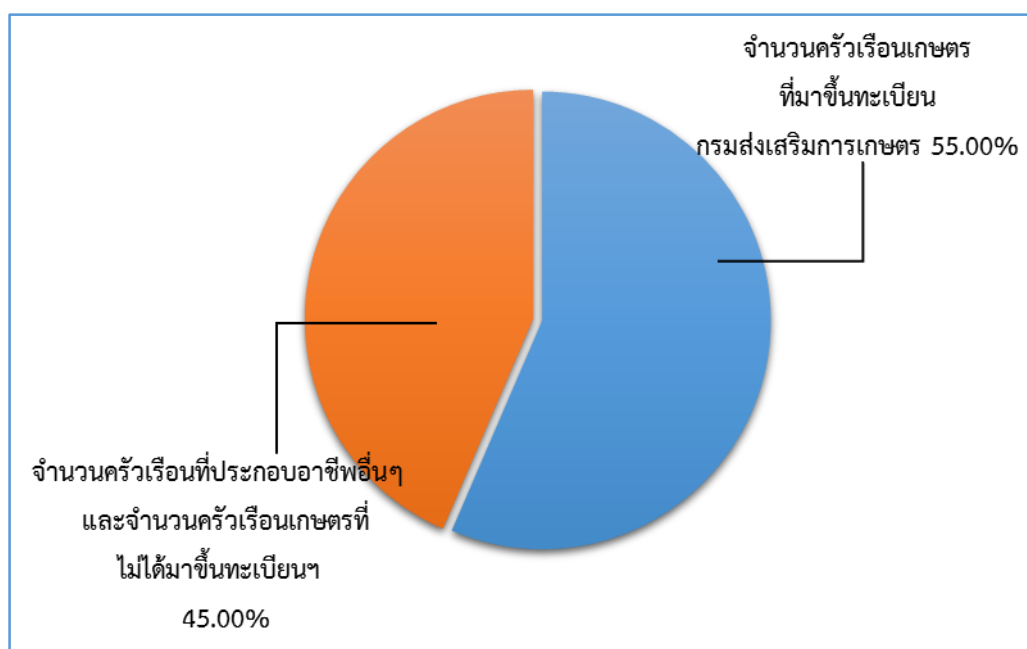

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2563

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	1,544	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	872	55.00
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	672	45.00

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2563)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2563)

รูปที่ 2-7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

2) สภาพทั่วไป

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ปี 2563 สภาพทั่วไปของตำบลหนองเหล่า ได้แก่ แหล่งน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน การประกอบอาชีพ สถานที่สำคัญ การคมนาคมขนส่ง ตำบลหนองเหล่า มีถนนสายหลัก คือ ทางหลวงชนบทหมายเลข อบ 2014 ทางหลวงชนบทหมายเลข อบ 2413 บนถนนเชียงใหม่ – ม่วงสามสิบ และได้ดำเนินการปรับปรุง พัฒนาเส้นทางคมนาคมให้ประชาชนสามารถสัญจรได้สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยมากขึ้น การไฟฟ้าจัดให้มีไฟฟ้าสาธารณะภายในหมู่บ้านเพื่อทำให้เกิดแสงสว่างเพื่อสะดวกในการเดินทางและลดอุบัติเหตุ ลดปัญหาอาชญากรรม รวมถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตำบลหนองเหล่ามีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน และมีการขยายเขตไฟฟ้าเป็นบางจุด

3) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ตำบลหนองเหล่า มีแหล่งน้ำกิน น้ำใช้หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค จากระบบมีประปาครบทุกหมู่บ้าน บริหารจัดการของคณะกรรมการหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านบาดาล และน้ำบ่อ แต่ยังคงมีบางหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำ ใช้อุปโภค-บริโภค ในช่วงฤดูแล้ง

4) สถาบันการศึกษา โรงเรียนระดับประถมศึกษา 5 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 แห่ง

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ 2 แห่ง สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง มีวัด(มหรณิกาย) 14 แห่ง ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 15 แห่ง
ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2561

สภาพสังคม	จำนวน (แห่ง)
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	
ลำเซบาย	1
บึงและหนองอื่นๆ	18
อ่างเก็บน้ำ	2
สถาบันการศึกษา	
โรงเรียนระดับประถมศึกษา	5
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน(แห่ง)	
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	2
สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล	1
วัด (มหานิกาย)	13
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	15

ที่มา: คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลหนองเหล่า (2563)

7) หมอдинอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอดินอาสาในตำบลหนองเหล่ามีจำนวน 15 ราย คือ

1. นายบุญชู	เป็องบน	หมอดินอาสาระดับตำบล
2. นายแสงมรณี	เกิดสุข	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
3. นางจำปี	จำปาเงิน	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
4. นายเปลี่ยน	มณีวรรณ	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
5. นายคณะพจน์	โชคชัย	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
6. นายสมัย	คำเลิศ	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
7. นายธนงเจริญทรัพย์	จดจำ	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
8. นายคำพอง	พิพัฒน์	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
9. นายบัวเลียน	เครือดี	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
10. นายหนูกุล	ทองสอาด	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
11. น.ส.ยุพา	นวลวัลย์	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
12. นายสมทรง	มาบุญทำ	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
13. นายอาคม	ประทาน	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
14. นายทอง	แสวงนาม	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
15. นายทองจันทร์	สายมณี	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน

(กรมพัฒนาที่ดิน, 2564)

8) การถือครองที่ดิน

ปี 2563 ประชากรตำบลหนองเหล่าจำนวน 7,423 คน ถือครองที่ดินเฉลี่ยคนละ 11.41 ไร่

9) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชน ประชากรในเขตตำบลหนองเหล่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร เช่น ทำนา ทำสวนพริก เลี้ยงสัตว์ เช่น โค หมู ไก่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีอีกหลายอาชีพ เช่น รับราชการ รับจ้างทั่วไป ทำธุรกิจ ค้าขาย

9.1) การประกอบอาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ในเขตตำบลหนองเหล่า ประกอบอาชีพทำนา ทำสวนพริก และเลี้ยงสัตว์ไว้ขายและบริโภค เช่น สุกร, เป็ด, ไก่, ปลา เป็นต้น หลังฤดูทำนาก็จะทำสวนปลูกพริก รับจ้างทั่วไป ราษฎรบางส่วนจะเดินทางไปทำงานที่เมืองหลวงและต่างจังหวัด

9.1.1) อาชีพทำเกษตรกรรม ได้แก่ ปลูกข้าว ปลูกพริก ยางพารา และมันสำปะหลัง รองลงมาได้แก่ อาชีพการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ วัว โค สุกร ไก่ และในตำบลจะมีอาสาสมัครปศุ

สัตว์ ประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับการรักษาโรค การผสมพันธุ์สัตว์ และด้านอาชีพประมงตำบลหนองเหล่า จะทำมาหากินตามแหล่งน้ำธรรมชาติ และมีอาชีพรับจ้างทั่วไป

9.2) ด้านแรงงาน

ประชากรส่วนใหญ่จะใช้แรงงานจากคนภายในตำบลเพราะ ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นเป็นรับจ้างทั่วไป รับราชการ รับเหมาก่อสร้าง และงานอื่นๆ

9.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

แหล่งน้ำทางการเกษตรไม่เพียงพอ ในพื้นที่ตำบลหนองเหล่า มีแหล่งน้ำที่สำคัญ หลายแห่ง คือ ห้วยน้ำต้อน, ห้วยหนองแวง, ห้วยหนองใหญ่, ห้วยหนองแซ้, ห้วยหนองโดน, หนองหัวลิง, หนอง บักตอ ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่ใช้ในการเพาะปลูก มีพื้นที่หมู่บ้านที่ติดกับเขตพื้นที่ป่าไม้ คือ ป่าสีสุก แต่แหล่งน้ำธรรมชาติเหล่านี้ไม่เพียงพอต่อการอุปโภค-บริโภค และการทำการเกษตรของ เกษตรกรตำบลหนองเหล่าในช่วงฤดูแล้ง

9.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 232,858 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 61,010 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 145,140 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 38,027 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 87,718 บาท และ รายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปี 22,983 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-6 และรูปที่ 2-8 (กรมการพัฒนาชุมชน, 2562)

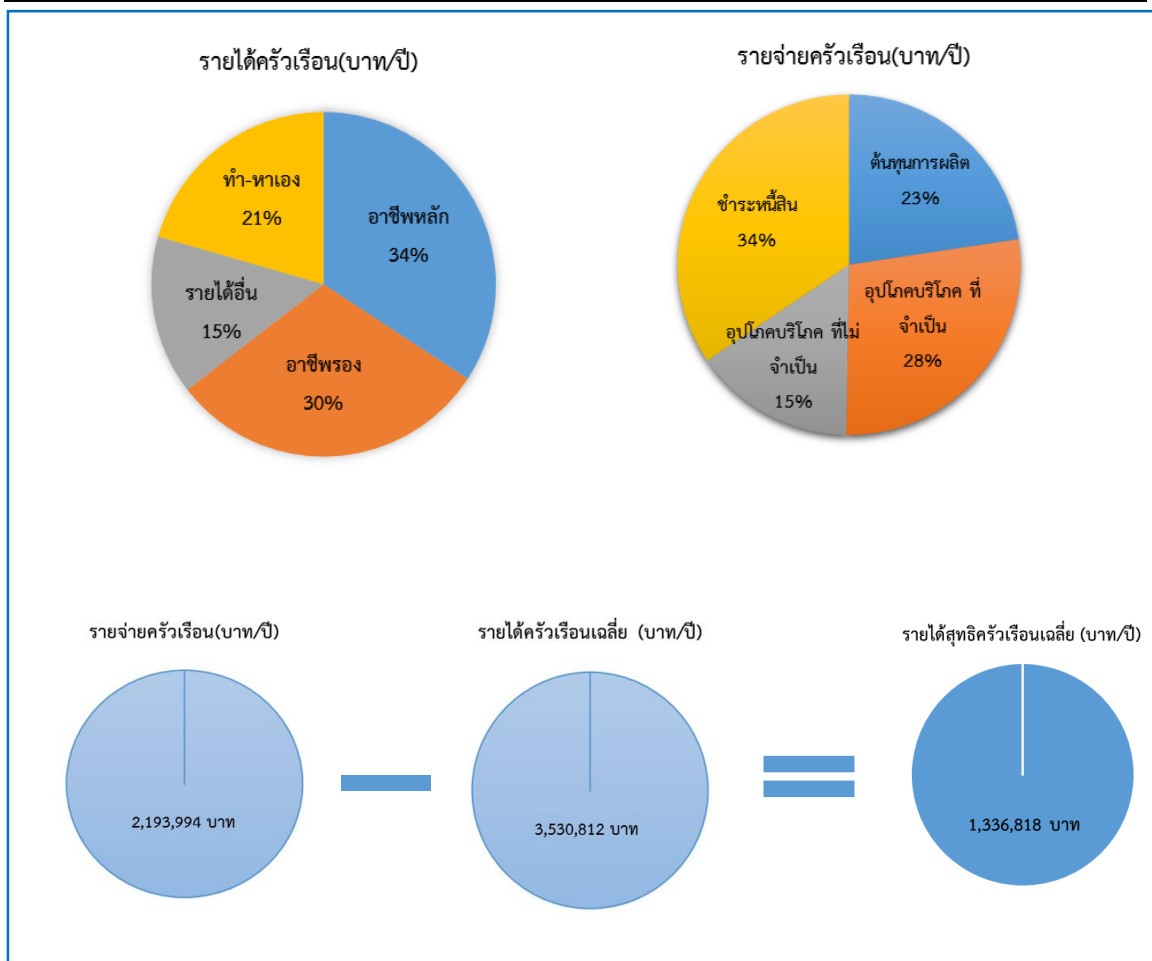
ตารางที่ 2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2562

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือน	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลหนองเหล่า	1,209,118	1,069,180	527,916	724,598	3,530,812	926,750	2,193,994	572,855
หมู่ที่ 1 หนองเหล่า	74,541	85,905	34,402	52,445	247,293	65,367	161,806	42,770
หมู่ที่ 2 ดอนแดงใหญ่	84,227	76,793	37,167	42,668	240,855	59,919	135,249	33,647
หมู่ที่ 3 หนองหล่ม	105,518	84,555	27,659	48,293	266,025	63,235	120,588	28,664
หมู่ที่ 4 ทุ่งใต้	89,809	74,563	39,271	50,558	254,200	55,691	155,421	34,050
หมู่ที่ 5 ยางธาตุ	74,707	54,671	28,285	68,280	225,944	67,618	96,594	28,908
หมู่ที่ 6 โพนเมืองมะทัน	83,258	60,601	42,566	50,044	236,469	60,758	167,181	42,955
หมู่ที่ 7 เดื่อยไก่อ	80,500	109,576	31,998	41,370	263,444	70,448	125,861	33,656
หมู่ที่ 8 หนองไม้ตาย	96,867	63,933	34,807	61,533	257,140	54,711	213,700	45,468
หมู่ที่ 9 หนองคูน	82,065	65,777	22,160	43,764	213,767	53,620	99,787	25,030
หมู่ที่ 10 ดอนแดงน้อย	69,345	112,960	50,804	70,507	303,616	77,226	259,403	65,980
หมู่ที่ 11 หนองเหล่า	100,603	52,138	32,943	33,778	219,462	58,523	108,201	28,854
หมู่ที่ 12 วังมน	74,567	38,773	30,486	40,820	184,645	70,238	107,928	41,055
หมู่ที่ 13 หนองแคน	44,638	77,865	34,909	35,330	192,741	50,889	147,408	38,920
หมู่ที่ 14 โพนเมืองมะทัน	61,100	58,775	38,311	39,171	197,356	57,880	163,228	47,871
หมู่ที่ 15 หนองหล่ม	87,375	52,293	42,149	46,037	227,854	60,628	131,640	35,027

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 2-8 รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

1) ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าดงแก้งต้น
ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย

รายชื่อ	ราชกิจจานุเบกษา	เนื้อที่ (ไร่)
ป่าสงวนแห่งชาติ		
ป่าดงแก้งต้น	เล่ม 91 ตอนที่ 80 วันที่ 10 พฤษภาคม 2517	48,415

2) ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่

2.1) การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535)

- เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 39,843 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-2

2.2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528)

- ชั้นที่ 5A เนื้อที่ 912 ไร่

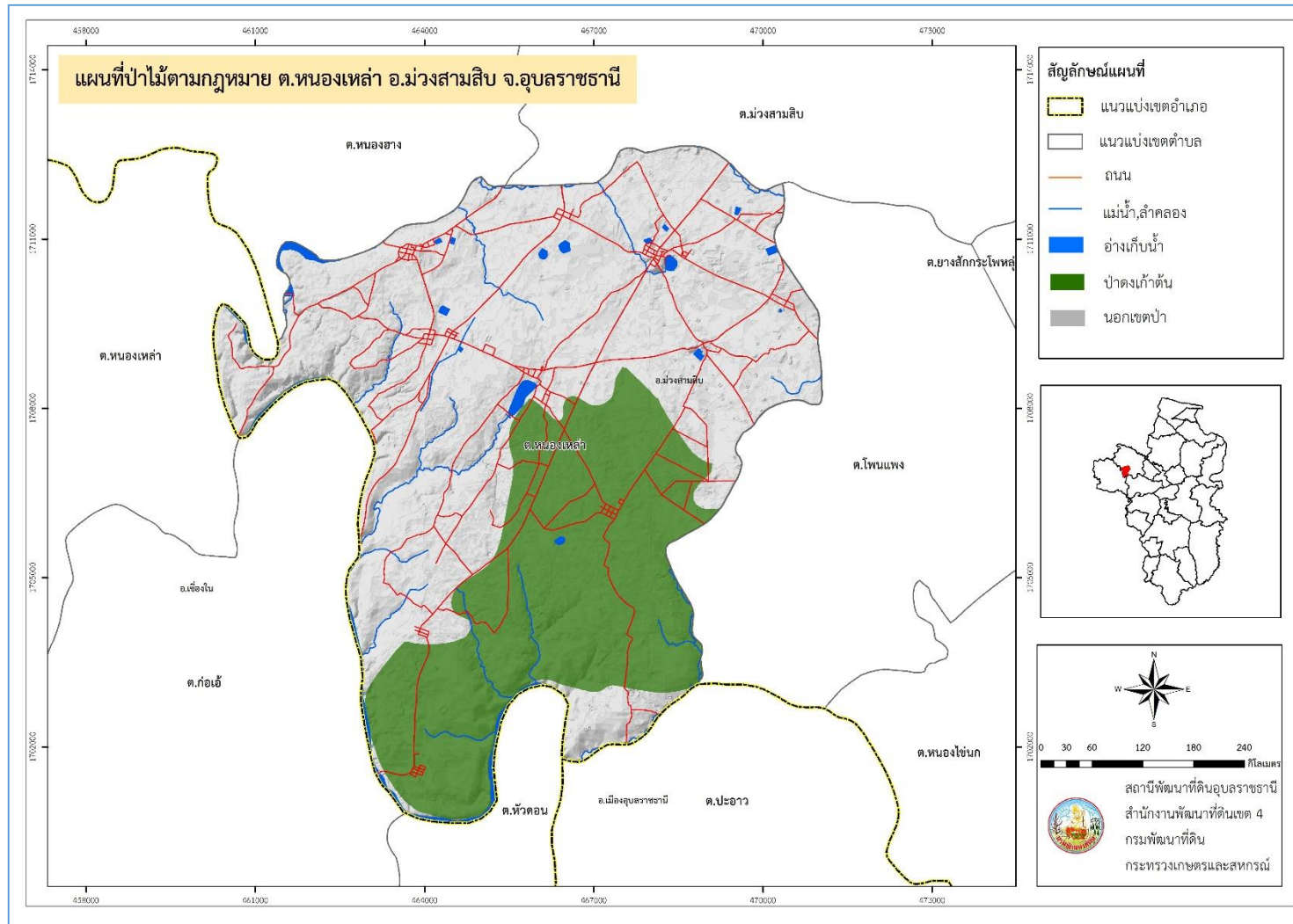
- ชั้นที่ 5B เนื้อที่ 45,143 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-3

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

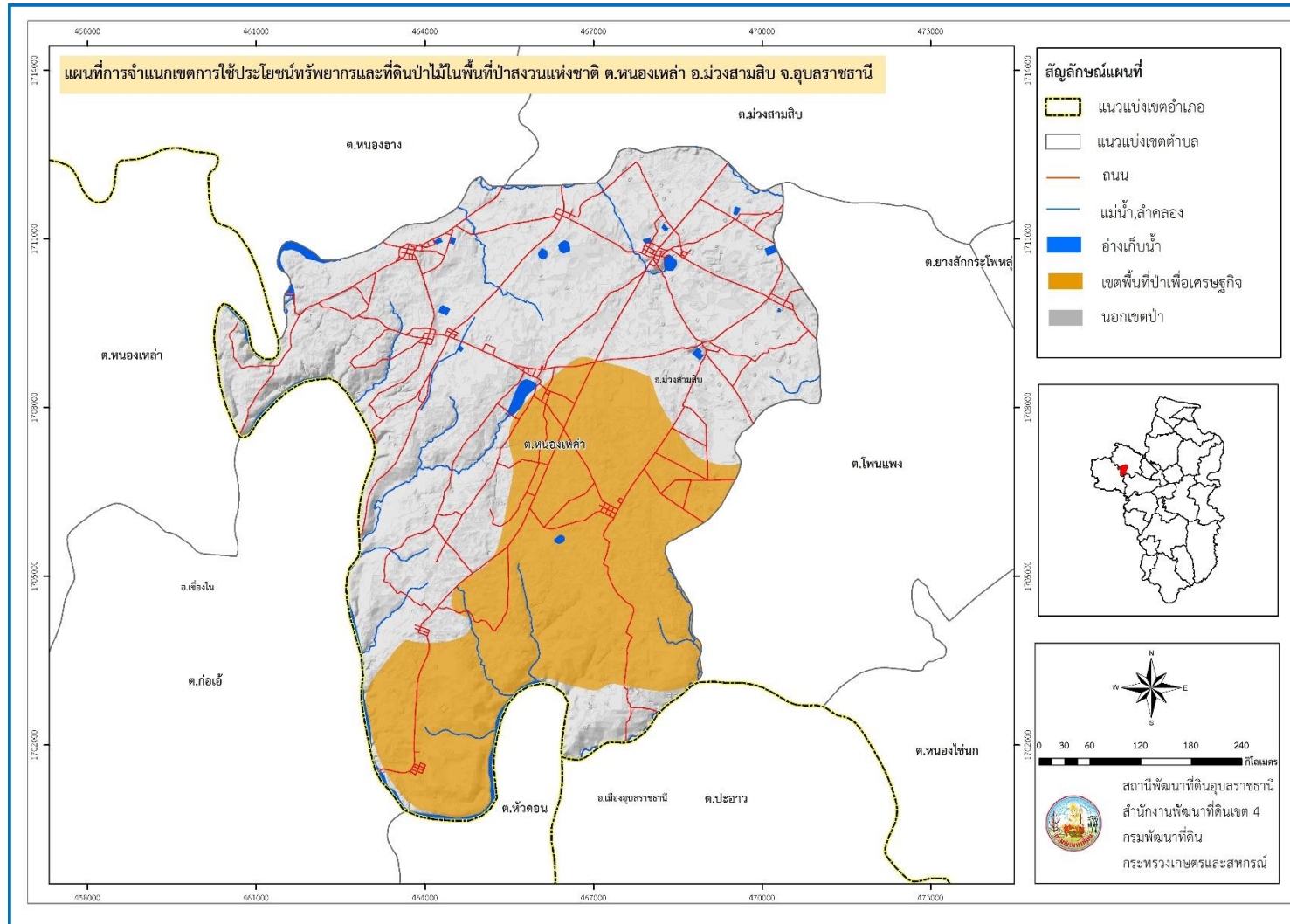
แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

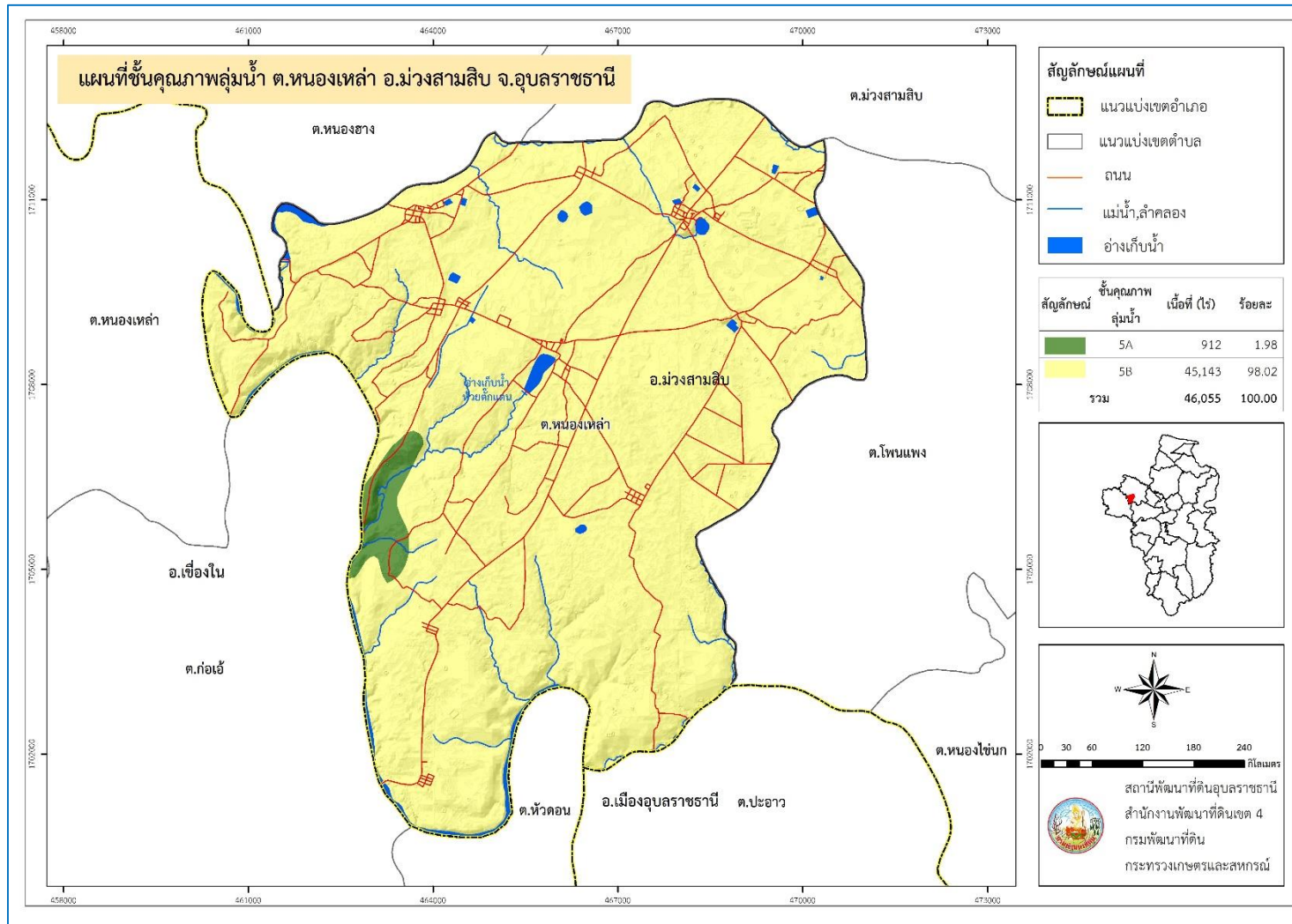
แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 3-3 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

- 1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ ห้วยเซบาย
- 2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยตึกแตน อ่างเก็บน้ำห้วยยาง บ่อน้ำในไร่นา

จำนวน 23 บ่อ

3.2.2 น้ำใต้ดิน

ในปัจจุบันมีบ่อบาดาลจำนวน 3 บ่อ ปริมาณน้ำบาดาลที่คาดว่าจะพัฒนาได้อยู่ในเกณฑ์น้อยกว่า 10 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง และมีปริมาณสารละลายทั้งหมดที่ละลายได้น้อยกว่า 500 มิลลิกรัมต่อลิตร

ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2 และรูปที่ 3-4 ถึง 3-5

ตารางที่ 3-2 บ่อบาดาล ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

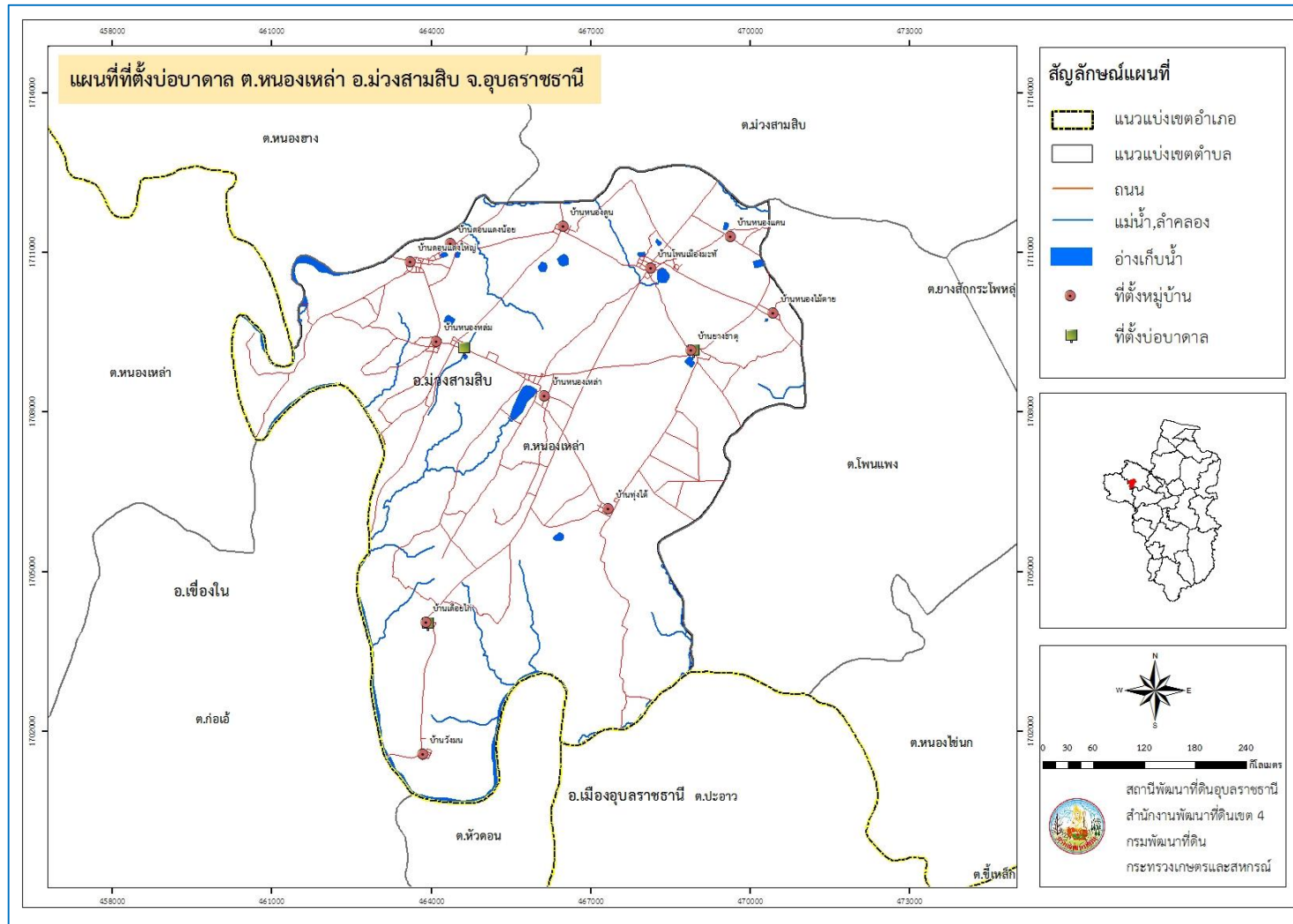
ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	Latitude	Longitude				
1	15.4597539	104.67014631	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ไม่ได้-น้ำ แห้ง	30	0
2	15.4593853	104.71046351	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	24	3.96
3	15.4129406	104.66392948	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	30	8.4

หมายเหตุ: แสดงเฉพาะบ่อบาดาลที่มีข้อมูลสมบูรณ์

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2563)

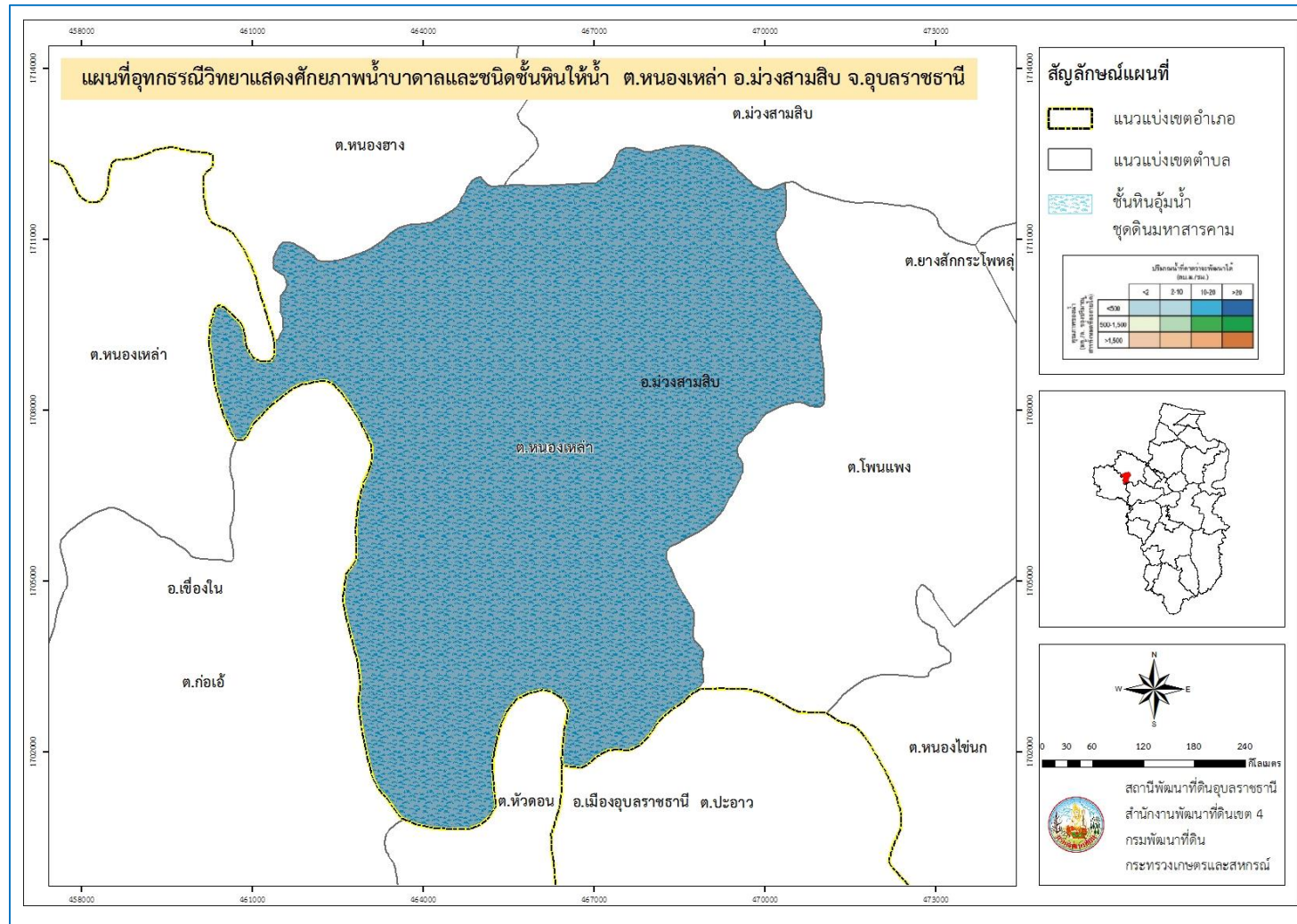
แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 3-4 ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 3-5 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย

- 1) ชุดดินมหาสารคาม (Msk) สภาพพื้นที่เป็นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 %
  - หน่วยแผนที่ดิน Msk-lsA : ชุดดินมหาสารคาม ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน มีความลาดชัน 0 – 2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 19,119 ไร่ หรือร้อยละ 41.51 ของพื้นที่ตำบล
  - หน่วยแผนที่ดิน Msk-lsB : ชุดดินมหาสารคาม ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 17,319 ไร่ หรือร้อยละ 37.60 ของพื้นที่ตำบล
  - หน่วยแผนที่ดิน Msk-vtk-lsA : ดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,207 ไร่ หรือร้อยละ 6.78 ของพื้นที่ตำบล
  - หน่วยแผนที่ดิน Msk-vtk-lsB : ดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,710 ไร่ หรือร้อยละ 3.71 ของพื้นที่ตำบล
- 2) ชุดดินโนนแดง (Ndg) พื้นที่เกือบราบหรือที่เกือบราบ คือ
  - หน่วยแผนที่ดิน Ndg-slA : ชุดดินโนนแดง ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,342 ไร่ หรือร้อยละ 7.26 ของพื้นที่ตำบล
- 3) ชุดดินห้วยแกลง (Ht) พื้นที่ค่อนข้างเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด
  - หน่วยแผนที่ดิน Ht-slB : ชุดดินห้วยแกลง ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล
- 4) ชุดดินพระทองคำ (Ptk) สภาพพื้นที่เกือบราบหรือที่เกือบราบ คือ
  - หน่วยแผนที่ดิน Ptk-slB : ชุดดินพระทองคำ ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 207 ไร่ หรือร้อยละ 0.45 ของพื้นที่ตำบล
- 5) ดินคล้ายชุดดินชุมพลบุรีที่เป็นดินทรายแฉะละเอียด (Chp-fsi) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย สันดินริมน้ำของที่ราบน้ำท่วมถึง คือ
  - หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-slA : ดินคล้ายชุดดินชุมพลบุรีที่เป็นดินทรายแฉะละเอียด ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแฉะ มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 200 ไร่ หรือร้อยละ 0.43 ของพื้นที่ตำบล

6) พื้นที่เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous areas) มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 2,121 ไร่ หรือร้อยละ 4.60 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

6.1) หน่วยแผนที่ดิน U : พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,176 ไร่ หรือร้อยละ 2.55 ของพื้นที่ตำบล

6.2) หน่วยแผนที่ดิน W : พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 945 ไร่ หรือร้อยละ 2.05 ของพื้นที่ตำบล

ตั้งรายละเอียดในตารางที่ 3-3 ถึง 3-4 และรูปที่ 3-6 ถึง 3-7

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
Chp-fsi-siA	ดินคล้ายชุดดินชุมพลบุรีที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	200	0.43
Ht-slB	ชุดดินห้วยแกลง ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	5	0.01
Msk-lsA	ชุดดินมหาสารคาม ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	19,119	41.51
Msk-lsB	ชุดดินมหาสารคาม ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	17,319	37.60
Msk-vtks-lsA	ดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	3,207	6.96
Msk-vtks-lsB	ดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	1,710	3.71
Ndg-slA	ชุดดินโนนแดง ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	3,342	7.26
Ptk-slB	ชุดดินพระทองคำ ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	207	0.45
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		46,055	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

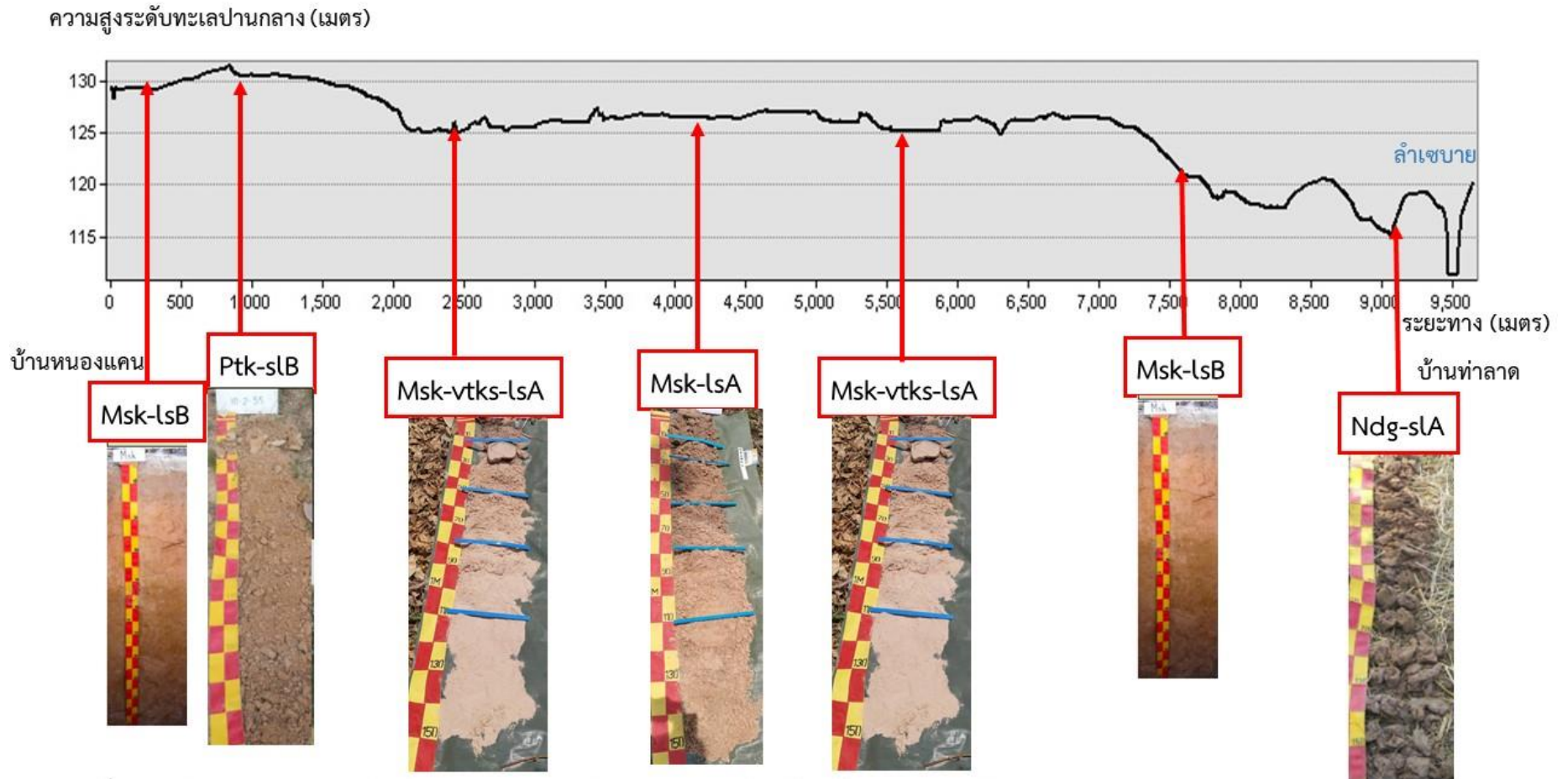

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 3-4 สมบัติดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาด ชัน (%)	การระบายน้ำ	CEC (meq/g)	BS (%)	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัส ที่เป็นประโยชน์ (P ₂ O ₅)	โพแทสเซียม ที่เป็นประโยชน์ (K ₂ O)	ความอุดม สมบูรณ์ของดิน	เนื้อที่	
										ไร่	ร้อยละ
Chp-fsi-silA	0-2	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	200	0.43
Ht-slB	2-5	ดี	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	5	0.01
Msk-lsA	0-2	ดีปานกลาง	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	19,119	41.51
Msk-lsB	2-5	ดีปานกลาง	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	17,319	37.67
Msk-vtks-lsA	0-2	ดีปานกลาง	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	3,207	6.96
Msk-vtks-lsB	2-5	ดีปานกลาง	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำ	1,710	3.71
Ndg-slA	0-2	ค่อนข้างเลว-ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	3,342	7.26
Ptk-slB	2-5	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	207	0.45
รวมเนื้อที่ทั้งหมด									46,055	100.00	

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

รูปที่ 3-6 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

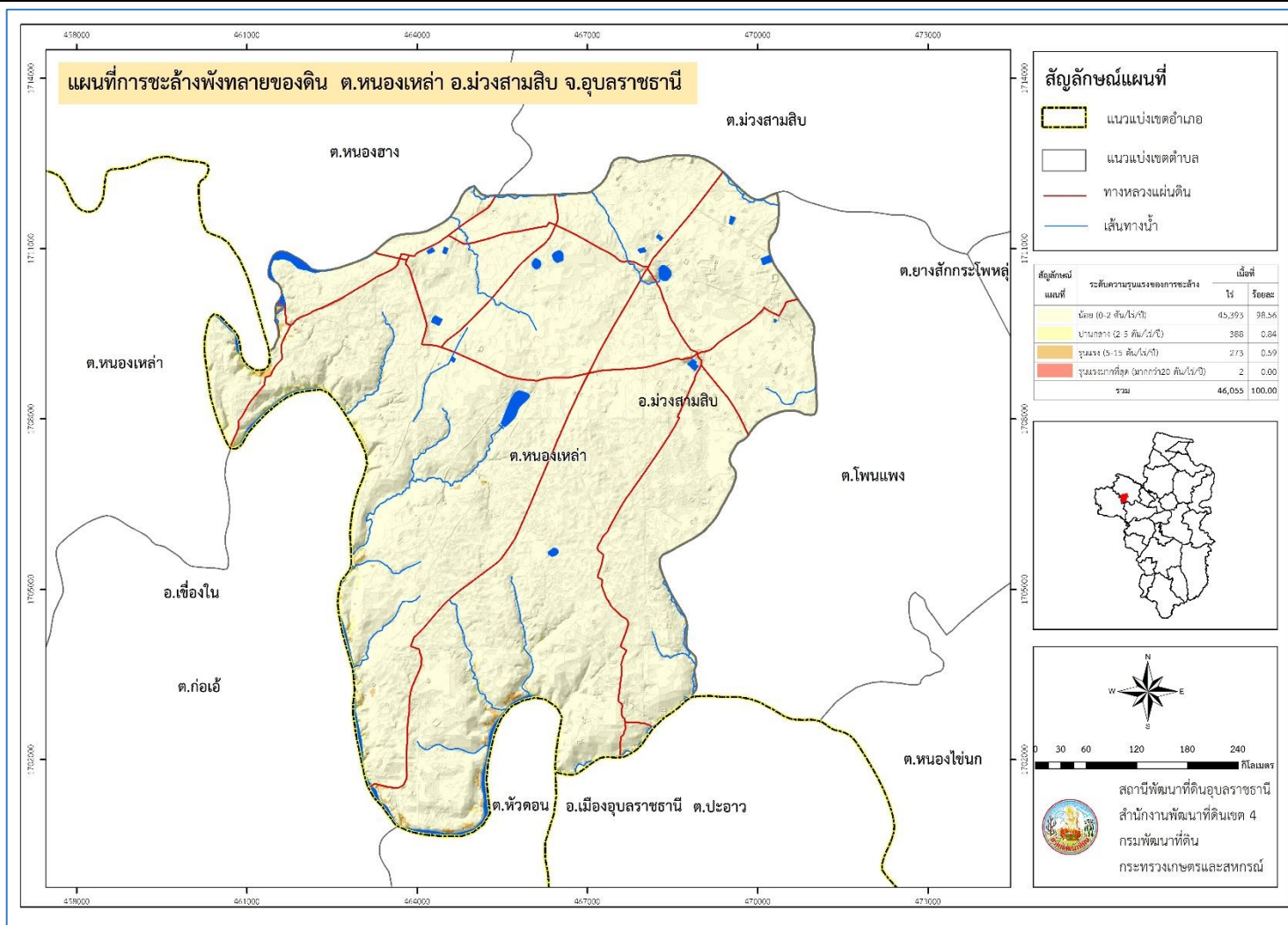
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-5 และรูปที่ 3-8

ตารางที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

การชะล้างพังทลายของดิน	การสูญเสียดิน (ตัน/ปี)	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	-	45,393	98.56
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	776	388	0.84
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	1,365	273	0.59
รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	40	1	0.00
รวม	2,181	46,055	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 3-8 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2564 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

- 4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลหนองเหล่า คือ

- 1) ขาดแคลนน้ำ
- 2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3) กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- 4) ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกร

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลหนองเหล่า มีความต้องการ 3 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- 4) ต้องการความช่วยเหลือจากทางราชการ เช่น ประกันราคาหรือพยุงราคาผลผลิต

1) กรณีการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้น การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

น้อย	เนื้อที่ 45,393 ไร่ (98.56%)
ปานกลาง	เนื้อที่ 388 ไร่ (0.84%)
รุนแรง	เนื้อที่ 273 ไร่ (0.59%)
รุนแรงมากที่สุด	เนื้อที่ 1 ไร่ (0.001%)

เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว มีความจำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในส่วนของความอุดมสมบูรณ์ของดินนั้น จากการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ตำบลหนองเหล่าพบว่า

ปฏิกิริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรด ควรปรับสภาพให้เป็นกลาง ธาตุอาหารที่สำคัญ คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ค่อนข้างต่ำ จำเป็นต้องมีการปรับปรุง

2) กรณีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลหนองเหล่า คือ บ่อน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง บ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 381 บ่อ (ตารางที่ 4-1 และรูปที่ 4-1) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน ซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

จากการร้องขอของเกษตรกรให้นำน้ำใต้ดินมาใช้ นั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช

อย่างไรก็ตาม กรณีปัญหาการขาดแคลนนํ้านั้นได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

- 2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
  - 2.1.1) โครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำห้วยตักแตน
  - 2.1.2) โครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำห้วยยาง
  - 2.1.3) โครงการขุดลอกหนองคูณ
  - 2.1.4) โครงการขุดลอกหนองบัวใหญ่
  - 2.1.5) โครงการขุดลอกหนองเหมือดแฮ
  - 2.1.6) โครงการขุดลอกห้วยหนองเหล็ก
  - 2.1.7) โครงการขุดลอกห้วยทาโดน
  - 2.1.8) โครงการขุดลอกห้วยเสกโซ

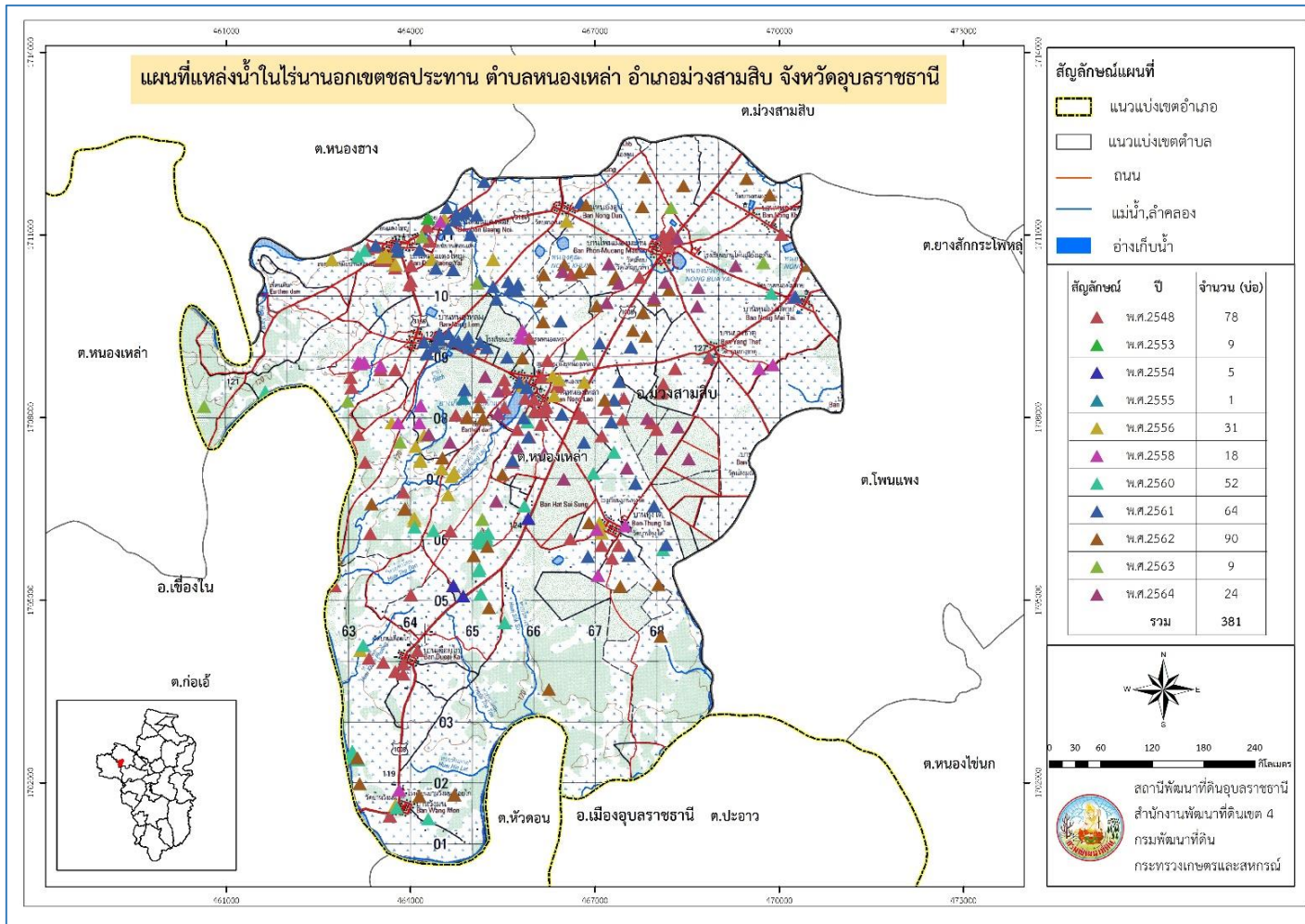

ตารางที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
2548	78
2553	9
2554	5
2555	1
2556	31
2558	18
2560	52
2561	64
2562	90
2563	9
2564	24

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 4-1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

3) กรณีความต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินนั้น ควรจะเป็นภาระหน้าที่ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

อนึ่งในกรณีของราษฎรที่ทำกินอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยหลวงนั้น ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2562 เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2562 โดยมีบทบัญญัติมาตรา 64 เกี่ยวข้องกับการอนุญาตให้ผู้ถือครองที่ดินอยู่สามารถทำกินต่อไปได้อีก 20 ปี ตามเงื่อนไขของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยมีรายละเอียดในภาคผนวกที่ 1

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) ขาดแคลนน้ำ
- 1.3) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 1.4) การใช้ที่ดินไม่ถูกต้องตามความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 6 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.4) แก้ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 2.5) แก้ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง
- 2.6) แก้ปัญหาเรื่องการใช้ที่ดินไม่ถูกต้องตามความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 6 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค
- 3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.4) ขาดแคลนแหล่งเงินทุน
- 3.5) ราษฎรเรียกร้องสิทธิ์ในที่ดิน
- 3.6) ขาดความรู้และขาดการสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรอย่างครบวงจร

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 5 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเหินจากตะกอน
- 4.2) ปัจจัยการผลิตราคาแพง ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง

4.3) ราคาผลผลิตทางการเกษตรต่ำ

4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

4.5) เกษตรกรมีหนี้สิน

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

5.1) ป่อดักตะกอน

5.2) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ

พื้นที่ราบ

5.8) จัดรูปแปลงนา

5.9) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด

5.10) บ่อน้ำไร่นา

5.11) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ

5.12) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

(1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล

(2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

(3) จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรลดการใช้สารเคมีอย่างบูรณาการหน่วยงานออกไปรับรองพืชGAP

(4) สนับสนุนโซลาร์เซลล์

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-2

รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคมและจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ105และ กข. 15

2) ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนมกราคมถึงมีนาคมและจะปลูกข้าวนาปรังในช่วงฤดูแล้ง โดยสูบน้ำจากคลองส่งน้ำระหว่างเดือนมกราคมถึงมีนาคม แต่จะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำ

3) ข้าวนาปี-พืชผัก เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม และจะปลูกพืชผักหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ได้แก่ พริก กะหล่ำดอก ถั่วลิสง ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงกันยายน

4.3.2 พื้นที่ดอน

1) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูหนาว โดยปลูกตั้งแต่เดือนธันวาคมถึงมีนาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม

2) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-14 เดือน

3) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และยูคาลิปตัส

4) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ ลำไย มะพร้าว แก้วมังกร มะม่วง พุทรา

(รูปที่ 4-3)

ชนิดพืช	เดือน												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ย.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม													
1. ข้าว						ข้าวนาปี							
2. ข้าวข้าว	นาปรัง					ข้าวนาปี							
3. ข้าวพืชผัก	พืชผัก					ข้าวนาปี							
บริเวณพื้นที่ดอน													
1. ข้าวโพดเลี้ยง	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์												
2. มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง												
3. ไม้ยืนต้น	ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส												
4. ไม้ผล	ลำไย มะพร้าว แก้วมังกร มะม่วง พุทรา												

รูปที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดิน ทำให้ทราบว่าที่ดินนั้นๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดต่อการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินเป็นการจับคู่ข้อมูลที่ใช้สำหรับการประเมินคุณภาพที่ดิน ได้แก่ ข้อมูลคุณภาพที่ดิน และประเภทการใช้ที่ดิน

5.1 ทรัพยากรที่ดิน

จากตารางที่ 3-3 และ ตารางที่ 3-4 มีข้อมูลหน่วยแผนที่ดินที่นำมาใช้ในการประเมินคุณภาพที่ดิน จำนวนทั้งสิ้น 5 หน่วยแผนที่ดิน

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี มี 17 ชนิด ได้แก่ ข้าว นาข้าว+ข้าวโพด นาข้าว+พริก นาข้าว+พืชผัก ปาล์มน้ำมัน พริก พืชผัก พุทรา มะพร้าว มะม่วง มันสำปะหลัง ไม้ผลผสม ยางพารา ยูคาลิปตัส ลำไย อ้อย

5.3 ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน

ผลจากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (บัณฑิตและคำรณ, 2542) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1 ดังนี้

แกวมังกร

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ เนื้อดิน (s) และความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Msk-lsB

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) การระบายน้ำ (o) และเนื้อดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) และความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Msk-lsA Msk-lsB Msk-vtks-lsA Msk-vtks-lsB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-silA Ndg-sIA Ptk-slB

นาข้าว+ข้าวโพด

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Msk-lsA

นาข้าว+พริก

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) การระบายน้ำ (o) และเนื้อดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) และความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Msk-lsA Msk-lsB Msk-vtks-lsA Msk-vtks-lsB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ndg-sIA

นาข้าว+พืชผัก

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) การระบายน้ำ (o) และเนื้อดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) และความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Msk-lsA Msk-lsB Msk-vtks-lsA Msk-vtks-lsB

ปาล์มน้ำมัน

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) การระบายน้ำ (o) และเนื้อดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) และความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ndg-sIA Msk-lsA Msk-lsB Chp-fsi-silA

พริก

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Msk-lsA Msk-lsB Msk-vtks-lsA Msk-vtks-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-siA Ndg-sIA

พืชผัก

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Msk-lsA Msk-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ndg-sIA

พุทรา

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และเนื้อดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) และความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Msk-lsB

มะม่วง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความจุในการดูดอาหาร (n) และเนื้อดิน (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Msk-lsA Msk-lsB

มันสำปะหลัง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และเนื้อดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) และความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Msk-lsA Msk-lsB Msk-vtks-lsA

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-s1A

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ndg-s1A

ยูคาลิปตัส

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และเนื้อดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) และความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Msk-lsA Msk-lsB Msk-vtks-lsA

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ndg-s1A

ลำไย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช เกิดความเสียหายจากการกักกร่อน (e) เนื้อดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) และความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Msk-lsA Msk-lsB

อ้อย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช เกิดความเสียหายจากการกักกร่อน (e) มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) เนื้อดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) มีเกลือมากเกินไปและความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-s1A Msk-lsA Msk-lsB Msk-vtks-lsA Ndg-s1A

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

หน่วยแผนที่ดิน	แก้ว		นาข้าว+		นาข้าว+		นาข้าว+		ปาล์ม		มัน		ไม้ผล		ยูคา		ลำไย	อ้อย
	มังกร	นาข้าว	ข้าวโพด	พริก	พืชผัก	น้ำมัน	พริก	พืชผัก	พุทรา	มะพร้าว	มะม่วง	สำปะหลัง	ผลสม	ยางพารา	ลิปดัส			
Chp-fsi-silA	N	S3z	N	N	N	N	N	N	N	N	N	S3z	S2osn	S2osn	N	N	S2osnz	
Ht-slB	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	
Msk-lsA	N	S2eosnz	N	S2osnz	N	S2sn	S3z	S3z	N	N	S2sn	S2osnz	S2osn	S2osn	S2osn	s2esnz	S2osnz	
Msk-lsB	S2sz	S2eosnz	N	S2eosnz	S2eosnz	S2sn	S3z	S3z	S2osnz	S2osnz	S2sn	S2osnz	S3oz	S2osn	S2osn	s2esnz	S2osnz	
Msk-vtks-lsA	N	S2osnz	S3z	N	N	N	S3z	N	N	N	N	S2osnz	S2osn	N	N	N	S2osnz	
Msk-vtks-lsB	N	S2osnz	N	N	N	N	S3z	N	N	N	N	S2osnz	N	N	S2osn	N	N	
Ndg-slA	N	S3z	N	S3z	S2osnz	S2osnz	N	N	N	N	N	N	S3o	N	S3o	N	S2osnzx	
Ptk-slB	N	S3z	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	S3o	N	N	N	

หมายเหตุ: 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-4

2) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน: r = ปริมาณน้ำฝน   s = เนื้อดิน   o = การระบายน้ำ   e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
 c = ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก   z = ความเป็นกรดต่างของดิน   n = ความจุในการดูดอาหาร

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

---

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายเหตุว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	นโยบายหลัก 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเลนโยบายเร่งด่วน 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ⁴	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ. 2560-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง ยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาลพิษหมอกควันอย่างยั่งยืน
8	การพัฒนากลุ่มจังหวัดตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (พ.ศ. 2561-2565)	ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพ ประเด็นการพัฒนาที่ 4 ดำรงทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การเป็นกลุ่มจังหวัดสีเขียว
9	ยุทธศาสตร์จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2563	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการเกษตรปลอดภัย และการค้า การลงทุน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
10	ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2563	ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการผลิตให้ได้มาตรฐาน เพิ่มมูลค่าผลผลิต และส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัย ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาเกษตร และสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน บริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตร
11	ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี (พ.ศ.2561-2565)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบเศรษฐกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
12	ยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า ใช้อุทศาสตร์จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2564 เป็นแนวทาง ซึ่งอุทศาสตร์จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2562 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตอุตสาหกรรม พื้นที่แหล่งน้ำ และเขตพื้นที่เฉพาะ-เขตป่านอกเขตป่าตามกฎหมาย รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
2. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	36,573	79.41
2.0 เขตเกษตรผสมผสาน	194	0.42
2.1 เขตนาข้าว	28,469	61.81
1) เขตทำนา-นาไร่	38	0.08
2) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม	2,332	5.06
3) เขตทำนาพื้นที่ดอน	26,099	56.66
2.2 เขตปลูกพืชไร่	4,390	6.95
1) เขตพืชไร่-ไร่ร้าง	10	0.02
2) เขตปลูกอ้อย	955	2.07
3) เขตปลูกมันสำปะหลัง	1,407	3.06
4) เขตปลูกพริก	2,016	4.38
2.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น	3,215	6.98
1) เขตไม้ยืนต้น-เลื่อมโทรม	1	0.00
2) เขตปลูกยางพารา	1,208	2.62
3) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	148	0.32
4) เขตปลูกยูคาลิปตัส	1,855	4.03
2.4 เขตปลูกไม้ผล	61	0.13
1) เขตปลูกไม้ผลผสม	10	0.02
2) เขตปลูกลำไย	9	0.02
3) เขตปลูกมะพร้าว	1	0.00
4) เขตปลูกแก้วมังกร	19	0.04
5) เขตปลูกมะม่วง	15	0.03
6) เขตปลูกพุทรา	2	0.00
2.5 เขตปลูกพืชสวน	241	0.52
1) เขตปลูกพืชผัก	241	0.52
2.6 เขตปศุสัตว์	4	0.01
1) เขตปศุสัตว์	4	0.01

3.	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,178	2.56
4.	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,486	3.22
5.	พื้นที่แหล่งน้ำ	945	2.05
6.	เขตพื้นที่เฉพาะ-เขตป่านอกเขตป่าตามกฎหมาย	5,872	12.75
6.2	ป่าผลัดใบ	1,855	4.03
	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	3,524	7.65
	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	1,191	2.59
6.3	ป่าปลูก		
	พื้นที่ป่าปลูก	1,156	2.51
	รวม	46,055	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.1 เขตเกษตรกรรม

6.4.1.1 เขตเกษตรกรรมผสมผสาน มีเนื้อที่ 194 ไร่ หรือร้อยละ 0.42 ของเนื้อที่ตำบล
ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินมหาสารคาม (Msk) และชุดดินโนนแดง (Ndg) ตามลำดับ

6.4.1.2 เขตนาข้าว

มีเนื้อที่ 28,469 ไร่ หรือร้อยละ 61.81 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 4 เขต ดังนี้

1.1) เขตทำนา-นาร้าง มีเนื้อที่ 38 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินใน
เขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินห้วยแกลง (Ht) ชุดดินมหาสารคาม (Msk) และชุดดินโนนแดง (Ndg)
ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- หน้าดินค่อนข้างแน่นทึบ ทำให้ไถพรวนยาก และทำให้ข้าวแตกกอยาก
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่ม
การอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแช่ขังของน้ำ
ในช่วงการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการ
ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์

ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง

- สนับสนุนการปรับปรุงแปลงนา

- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่องการสร้างฝายน้ำล้น ชุดลอกแหล่งน้ำและ
คลองส่งน้ำ

2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการป้องกันและกำจัด
โรคแมลงของข้าว

3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

1.2) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม มีเนื้อที่ 2,332 ไร่ หรือร้อยละ 5.06 ของเนื้อที่ตำบล
ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินโนนแดง (Ndg)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- พัฒนาระบบส่งน้ำ และการระบายน้ำออกจากพื้นที่นา ช่วงที่ฝนตกชุก
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ถั่วเหลือง ปอเทือง และปลูก

พืชผักปลอดภัย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์

ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ฝายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำ และระบายน้ำ

2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัดโรคแมลงของข้าว

3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร รวมทั้งการทำถนนเข้าสู่แปลงนาข้าว

1.3) เขตทำนาพื้นที่ดอน มีเนื้อที่ 26,099 ไร่ หรือร้อยละ 56.66 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้นั้นส่วนใหญ่ คือ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินมหาสารคาม (Msk) และชุดดินพระทองคำ (ptk) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแช่ขังของน้ำในช่วงการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการ
ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์

ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการปรับปรุงแปลงนา
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่องการสร้างฝายน้ำล้น ชุดลอกแหล่งน้ำและ
คลองส่งน้ำ

2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการป้องกันและกำจัด
โรคแมลงของข้าว

3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อ
การเกษตร

2) เขตปลูกพืชไร่

2.1) เขตพืชไร่-ไร่ร้าง มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินมหาสารคาม (Msk) ชุดดินโนนแดง (Ndg) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- การชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์

และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนพันธุ์ข้าวโพดที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต

2) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

2.2) เขตปลูกอ้อย มีเนื้อที่ 955 ไร่ หรือร้อยละ 2.07 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินมหาสารคาม (Msk) และชุดดินโนนแดง (Ndg) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- การชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์

และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนพันธุ์ข้าวโพดที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต

2) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

2.3) เขตปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 1,407 ไร่ หรือร้อยละ 3.06 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินมหาสารคาม (Msk) และชุดดินโนนแดง (Ndg) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของดินสูงในพื้นที่ลาดชัน
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี
ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมการใช้เทคโนโลยีในการปลูก
มันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตสูง

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำ และฝายน้ำล้น

2.4) เขตปลูกพริก มีเนื้อที่ 2,016 ไร่ หรือร้อยละ 4.38 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินใน
เขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินมหาสารคาม (Msk) และชุดดินโนนแดง (Ndg) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของดินสูงในพื้นที่ลาดชัน
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี
ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมการใช้เทคโนโลยีในการปลูก
มันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตสูง

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำ และฝายน้ำล้น

3) **เขตไม้ผล**

3.1) **เขตปลูกไม้ผล** มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินมหาสารคาม (Msk)

3.2) **เขตปลูกลำไย** มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินมหาสารคาม (Msk)

3.3) **เขตปลูกมะพร้าว** มีเนื้อที่ 1 ไร่ หรือร้อยละ 0.00 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินมหาสารคาม (Msk)

3.4) **เขตปลูกแก้วมังกร** มีเนื้อที่ 19 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินมหาสารคาม (Msk)

3.5) **เขตปลูกมะม่วง** มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินมหาสารคาม (Msk)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- จัดสร้างแหล่งน้ำในไร่นาเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะแล้ง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกไม้ผลให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการทำอ่างเก็บน้ำ และฝาย เพื่อลดความเสี่ยงจาก
ภาวะแล้ง

3) *กรมทรัพยากรน้ำบาดาล* สนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาล

3.6) **เขตปลูกพุดรา** มีเนื้อที่ 2 ไร่ หรือร้อยละ 0.00 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้
ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินมหาสารคาม (Msk)

4) **เขตปลูกพืชสวน**

4.1) **เขตปลูกพืชผัก** มีเนื้อที่ 241 ไร่ หรือร้อยละ 0.52 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินใน
เขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินมหาสารคาม (Msk) และชุดดินโนนแดง (Ndg) ตามลำดับ

5) **เขตปศุสัตว์**

5.1) **เขตปศุสัตว์** มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้
ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินมหาสารคาม (Msk)

6) **เขตปลูกไม้ยืนต้น**

6.1) **เขตไม้ยืนต้น-ไม้เลื้อยโทรม** มีเนื้อที่ 1 ไร่ หรือร้อยละ 0.00 ของเนื้อที่ตำบล
ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินมหาสารคาม (Msk)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับ
ปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี
ในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

อนึ่งหากเกษตรกรต้องการจะปรับเปลี่ยนยางพาราไปปลูกพืชชนิดอื่น ได้จัดทำ
ทางเลือกไว้ให้ดังภาคผนวก 2

6.2) เขตปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 1,208 ไร่ หรือร้อยละ 2.62 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินมหาสารคาม (Msk) และชุดดินโนนแดง (Ndg) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

อนึ่งหากเกษตรกรต้องการจะปรับเปลี่ยนยางพาราไปปลูกพืชชนิดอื่น ได้จัดทำทางเลือกไว้ให้ดังภาคผนวก 2

6.3) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน มีเนื้อที่ 148 ไร่ หรือร้อยละ 0.32 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินมหาสารคาม (Msk) และชุดดินโนนแดง (Ndg) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมป่าไม้ ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกสัก และการตัดโค่นสักตามข้อกำหนดของกรมป่าไม้

6.4) เขตปลูกยูคาลิปตัส มีเนื้อที่ 1,855 ไร่ หรือร้อยละ 4.03 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินมหาสารคาม (Msk) และชุดดินโนนแดง (Ndg) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมป่าไม้ ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกสัก และการตัดโค่นสักตามข้อกำหนดของกรมป่าไม้

6.4.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 1,178 ไร่ หรือร้อยละ 2.56 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยเขตชุมชน สถานที่ราชการ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานที่ที่เกิดจากกิจกรรมของชุมชน (ที่ทิ้งขยะ) และระบบโครงข่ายคมนาคม จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2563) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2563

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่อง เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ ระบบประปา เพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน

6.4.3 เขตพื้นที่เบ็ดเตล็ด

มีเนื้อที่ 1,486 ไร่ หรือร้อยละ 3.22 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึงต่างๆ อย่างเก็บน้ำและบ่อน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ใน ด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

6.4.4 เขตแหล่งน้ำ

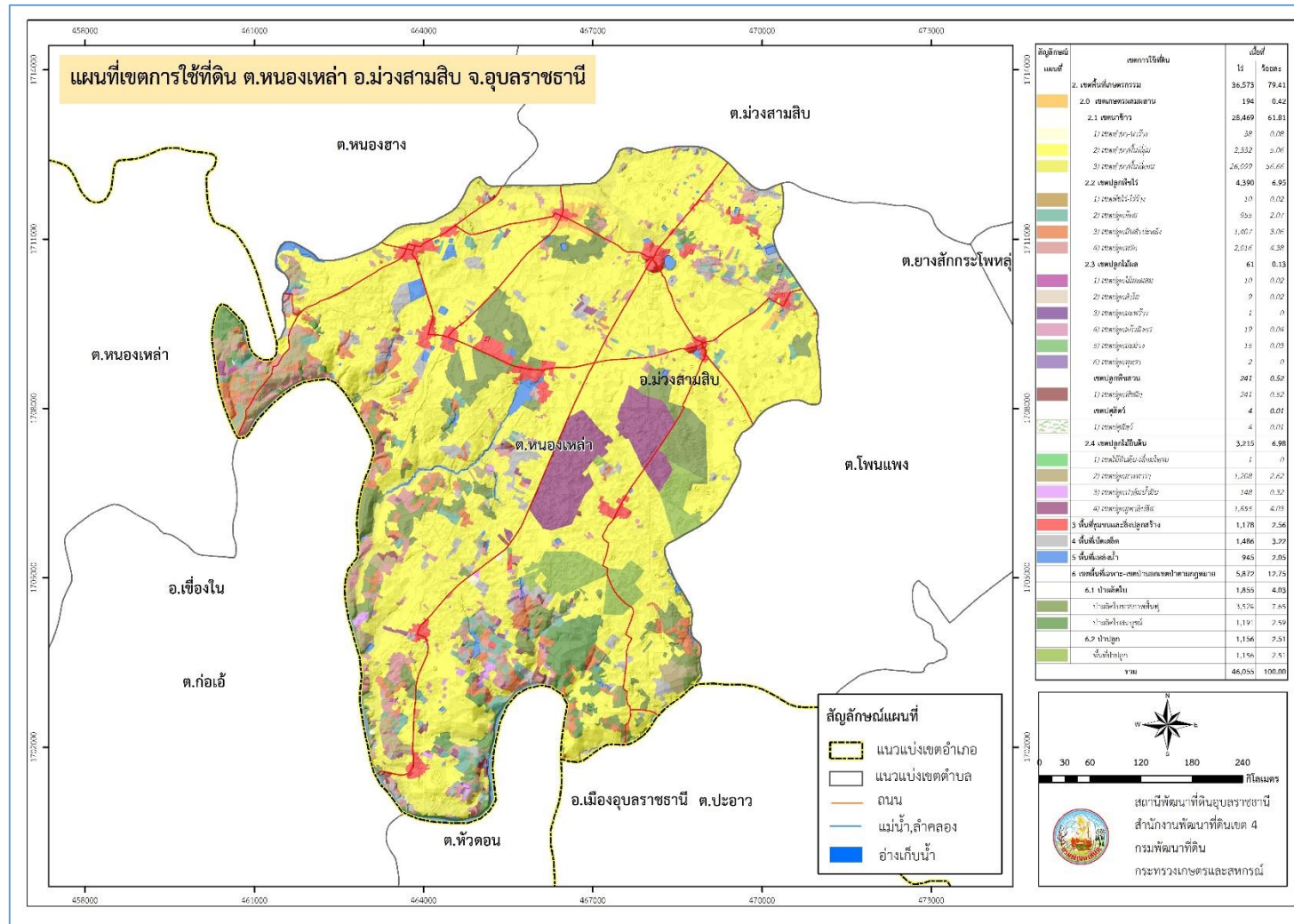
มีเนื้อที่ 945 ไร่ หรือร้อยละ 2.05 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึงต่างๆ อย่างเก็บน้ำและบ่อน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ใน ด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

แหล่งน้ำในเขตนี้เป็นแหล่งน้ำที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจะมีการพัฒนาแหล่งน้ำในระยะต่อไป โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5 และ 7.6

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เกิดมลพิษทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูก บุกกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้ กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

6.4.5 เขตพื้นที่ป่าเฉพาะ-เขตป่าไม้นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย

มีเนื้อที่ 5,872 ไร่ หรือร้อยละ 12.75 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ ได้แก่ ป่าดงเก่าต้น รวมไปถึงพื้นที่คงสภาพป่าแต่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์แต่ได้รับการประกาศให้เป็นเขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ เช่น ไม้ละเมาะ เป็นต้น ซึ่งเขตดังกล่าวเป็นพื้นที่แหล่งต้น น้ำลำธารที่สำคัญของกลุ่มน้ำลำเซบาย

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

ชนิดพืช	เดือน												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ย.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม													
1. ข้าว					ข้าวนาปี								
2. ข้าวข้าว	นาปรัง				ข้าวนาปี								
3. ข้าวพืชผัก	พืชผัก				ข้าวนาปี								
บริเวณพื้นที่ดอน													
1. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์												
2. มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง												
3. ไม้ยืนต้น	ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส												
4. ไม้ผล	ลำไย มะพร้าว แก้วมังกร มะม่วง พุทรา												

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

6.6 การจัดการความเสี่ยง

การแก้ไขปัญหาตามที่มีข้อเสนอจากชุมชนและตำบลหนองเหล่าให้แก้ไขปัญหารวม 5 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายกั้นน้ำ ลำน้ำเซบาย เป็นต้น (2) สร้างอ่าง ฝ่ายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล (4) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ และ (5) ป้องกันน้ำท่วม นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหแต่ละเรื่องและแต่ละพื้นที่ได้ จำเป็นต้องดำเนินการเป็นระบบทั้งตำบล จึงจะสามารถแก้ไขปัญหทั้ง ประการได้

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2565

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า ไปเสนอต่อสภาตำบลหนองเหล่า เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินอุบลราชธานี เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

- 1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2) การบริหารจัดการน้ำ
- 3) ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
  - 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
  - 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
  - 1.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
  - 1.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

- 1.1.5) การรณรงค์โกลบตอซัง
  - 1.1.6) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์
  - 1.1.7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
  - 1.1.8) ปุ๋ยหมัก พด.1
  - 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
    - 1.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
  - 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
    - 1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้**
- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
    - 2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
    - 2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
    - 2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
    - 2.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
    - 2.1.5) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์
    - 2.1.6) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
    - 2.1.7) ปุ๋ยหมัก พด.1
  - 2.2) การบริหารจัดการน้ำ
    - 2.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
  - 2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
    - 2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้**
- 3.1) การบริหารจัดการน้ำ
    - 3.1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (ตารางที่ 7-1)

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุบลราชธานี/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุบลราชธานี)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุบลราชธานี/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุบลราชธานี)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุบลราชธานี)

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานอุบลราชธานี)

(ตารางที่ 7-2)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ตำบลหนองเหล่า เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2564 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาระบบส่งน้ำ การก่อสร้างฝาย รวม 8 รายการ ดังนี้

- 1) โครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำห้วยตึกแตน
- 2) โครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำห้วยยาง
- 3) โครงการขุดลอกหนองคูม
- 4) โครงการขุดลอกหนองบัวใหญ่
- 5) โครงการขุดลอกหนองเหมือดแฮ
- 6) โครงการขุดลอกห้วยหนองเหล็ก
- 7) โครงการขุดลอกห้วยทาโดน
- 8) โครงการขุดลอกห้วยเสกโซ

ปัญหาของตำบลหนองเหล่า ในภาพรวมสรุปได้ว่า เกษตรกรในตำบลหนองเหล่าประสบกับปัญหาที่สำคัญในการประกอบอาชีพคือปัญหาในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร ซึ่งแบ่งออกเป็นประเด็นสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และ (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ส่งผลให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ผลผลิตตกต่ำ ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้น ซึ่งตำบลหนองเหล่า มีปัญหาคือดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และการชะล้างพังทลายของหน้าดิน เนื่องจากเป็นดินทรายจัดซึ่งพบในที่ดอนและที่ลุ่ม นอกจากนี้ลักษณะดินยังมี ดินเหนียวปนทราย และดินร่วนปนทรายในพื้นที่ตำบลหนองเหล่า มีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานาน ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้โครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป และต้องมีการดำเนิน การแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆทั้งในเรื่องของการใช้พื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ซึ่งมีผลต่อการเกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดินในระดับรุนแรงถึงรุนแรงมาก และปัญหาทางกายภาพของดิน เช่น พื้นที่ที่เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน พื้นที่ที่ดินเป็นทรายจัดซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำที่เป็นประโยชน์ต่อพืชต่ำ รวมทั้งปริมาณธาตุอาหารพืชในดินมีปริมาณต่ำโดยผลการประเมินความเหมาะสมของพื้นที่ตำบลหนองเหล่า มีพื้นที่สำหรับการปลูกข้าวและพืชไร่อยู่ในระดับเหมาะสมน้อยถึงไม่เหมาะสม จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึง

จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเฉพาะเพื่อเพิ่มผลผลิตการเกษตรกรรมในพื้นที่ให้สูงขึ้นรวมถึงการป้องกันระบบนิเวศน์ มิให้เสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ในเขตนี้

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบนิเวศน์จะสรุปได้ว่ามี 10 ประการ คือ (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์(2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด(4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (6) การรณรงค์เฝ้าติดตาม (7) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์ (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด (9) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (10)จัดทำโครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารเชิงรุก (Agri-Map)

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้านั้น ในการทำการเกษตรกรรมในปัจจุบัน ปัญหาที่สำคัญคือความแห้งแล้ง ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่ขาดเสถียรภาพในการบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอในการทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี และมีผลจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนตื้นเขิน การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนนํ้าจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอของหมู่บ้านทั้ง 15 หมู่บ้านในตำบลหนองเหล่า ที่เร่งด่วน คือ “การจัดหาน้ำ” โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบนิเวศน์และน้ำท่วม จะสรุปได้ว่ามี 3 ประการ คือ (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน(3)การเพิ่มแหล่งน้ำด้วยระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 3 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า “การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง แล้วจะแก้ไขปัญหาระบบนิเวศน์และน้ำทั้งตำบลหนองเหล่าได้โดยสิ้นเชิง การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน สามารถสร้างเสถียรภาพในการบริหารจัดการน้ำได้โดยสามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ตลอดทั้งปี ทำให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิตได้”

7.6 ระยะเวลาดำเนินการ

7.6.1 ไตรมาสแรกของปีงบประมาณ 2565 (ต.ค.-ธ.ค.2564) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

- 1) สำรวจเพื่อออกแบบระบบพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบล โดยเน้น 3 กิจกรรม คือ
  - 1.1) การสำรวจออกแบบงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
  - 1.2) การสำรวจออกแบบงานจัดระบบอนุรักษ์และน้ำ ในพื้นที่ไม่เหมาะสม

ตามAgri-Map

1.3) สํารวจความต้องการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

7.6.2 การก่อสร้างในไตรมาสที่ 2-4 ของปีงบประมาณ 2565

1) งานเร่งด่วน

งานเร่งด่วน คือ การแก้ไขปัญหาหน้าอุบ้บและบริบ้บ โดยวิธีการขุดลอกแหล่งน้ำที่ตื้นเขิน และจัดหาแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

2) งานก่อสร้างตามงบประมาณ

ดำเนินการจัดทำโครงการตามงบประมาณ

7.6.3 การพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งระบบ

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และการขาดแคลนน้ำ คือ สนับสนุนกิจกรรมปรับปรุงบำรุงดิน การจั้บระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โครงการจั้บระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม (Agri-Map) และขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม		
1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 28,469 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	30,000
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	297,500
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	30,000
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	25,000
	1.5 การรณรงค์ไถกลบตอซัง	20,000
	1.6 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	34,000
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	1,200
	1.8 ปุ๋ยหมัก พด.1	68,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	395,200

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 4,390 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 61 ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	10,500
1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 3,215 ไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	148,750
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	15,000
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	10,000
	1.5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	17,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	600
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	83,200
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	120,000
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 4 ไร่	1. การบริหารจัดการน้ำ	
1.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 4 ไร่	1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	20,800

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 28,469 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุบลราชธานี/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุบลราชธานี) 2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว) 4. ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 4,390 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 61 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 3,215 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุบลราชธานี/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุบลราชธานี) 2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4. สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 4 ไร่ 1.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 4 ไร่	1. ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุบลราชธานี)
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 945 ไร่	1. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานอุบลราชธานี)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	30	50	50	50	50	230	10,500	17,500	17,500	17,500	17,500	80,500	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์ พืชปุ๋ยสด	ตัน	10	10	10	10	10	50	297,500	297,500	297,500	297,500	297,500	1,487,500	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกร ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	5	5	5	5	5	25	25,000	25,000	25,000	25,000	25,000	125,000	พด.
เขตนาข้าว	1.5 การรณรงค์ฝึกอบรมต่อซัง	ไร่	2	2	2	2	2	10	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.6 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	20	50	50	50	50	220	34,000	85,000	85,000	85,000	85,000	374,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	80	200	200	200	200	13,200	880	3,000	3,000	3,000	3,000	13,500	พด.
เขตเกษตรกรรม	1.8 ปุ๋ยหมัก พด.1	ตัน	20	50	50	50	50	120	68,000	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองเหล่า อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตพื้นที่เกษตรกรรม	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	24	20	20	20	20	104	499,200	416,000	416,000	416,000	416,000	2,163,200	พด.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน														
เขตพื้นที่เกษตรกรรม, พื้นที่แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	100,000	200,000	200,000	200,000	200,000	900,000	120,000	240,000	240,000	240,000	240,000	1,080,000	พด.
	4. การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ														
เขตนาข้าว	4.1 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	ไร่	-	1,000	1,000	1,000	1,000	3,000	-	1,500,000	1,500,000	1,500,000	1,500,000	6,000,000	พด.
เขตนาข้าว,เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	4.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำโครงการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map	ไร่	-	1,000	1,000	1,000	1,000	3,000	-	1,500,000	1,500,000	1,500,000	1,500,000	6,000,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นงบประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ที่ปรึกษา

นายเกรียงไกร อิ่มสมโภช	ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สพข.4
นางสาวกนกวรรณ หาญสุขใจเจริญ	นักสำรวจดินชำนาญการพิเศษ
นายประมวล บัวกัญ	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นายปฏิวัติ เสียงเพราะ	นักสำรวจดินปฏิบัติการ

คณะผู้จัดทำ

นางปวีณา ยงยี่น	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
นางสาวณัฐภาณี ทองลือ	เจ้าหน้าที่แผนที่ภาพถ่าย

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สถานีพัฒนาที่ดินอุบลราชธานี

045-210526

<http://r04.ddd.go.th/ubon/>